

DIALOGAS

2013 m. gruodžio 12 d. ISSN 1392-1916

NEPRIKLAUSOMAS SAVAITRAŠTIS

Nr. 46 (1065). Kaina 3,70 Lt

Dvidešimt antrieji leidybos metai

Elenos Tervidytės nuotr.

Po 20-ies metų

Reikėtų turėti A.Diuma talentą, norint parašyti taip, kad skaitantieji būtų įdomu sužinoti, kas gi įvyko prieš tuos du dešimtmečius. Kita vertus, dabar, kai beveik visos naujienos gimsta neišnešiotos ir tuoj pat miršta jau nuvalkiotos, net didžiajam XIX a. rašytojui, ko gero, būtų sunku ilgiam laikui prikaustyti skaitytojo dėmesį.

Taip pasiguodusi, brūkštelsiu keletą žodelių apie redaktoriavimą „Dialoge“ – brūkštelsiu be jokių papildomų pastangų, tiesiog taip, kaip jie išplaukia iš atminties dabar, jau sėdint ant lagaminų.

1992 metais, kai jaunas kultūros ir švietimo ministras Darius Kuolys pareiškė,

kad pedagoginė spauda (laikraštis „Tėvynės šviesa“ ir žurnalas „Tautinė mokykla“) yra nugyventa, aš dirbau „Literatūroje ir mene“ (LM) ir nė akies kraštelio nesidairiau, kur galėčiau išeiti. Darbas publicistikos skyriuje man labai patiko. Ir dabar tuos kelerius metus LM redakcijoje laikau įdomiausiais savo žurnalistinėje karjeroje.

Bet buvau pakviesta ministro D.Kuolio. Pamenu, jis sėdėjo popieriais apkrautame kabinete J.Basanavičiaus gatvėje.

Nukelta į 3 p. ▷

PISA 2012: nuo prastėjimo – į stabilumą

Praėjusią savaitę paskelbti tarptautinio penkiolikmečių tyrimo PISA 2012 rezultatai siunčia mums ir gerų, ir blogų žinių. Blogosios negailestingai kerta per tautinio orumo likučius, gerosios teikia vilties, kad dar ne viskas prarasta.

Prasčiau už vidurkį

Vieta, kurią tarp pusės milijono pasaulio penkiolikmečių rezultatų užėmė mūsų mokinių pasiekimai, tyrimo vykdytojai įvardijo labai aiškiai – matematinis ir gamtamokslinis raštingumas bei skaitymo gebėjimai yra gerokai prastesni už Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijai (EBPO) priklausančių šalių vidurkį. Pasiguosti galime nebent tuo, jog kai ku-

rias šiam ekonomiškai stipriausių pasaulio šalių klubui priklausančias valstybes vis dėlto lenkiame. Šiek tiek – Švediją, Vengriją, Graikiją, Izraelį ir Turkiją, gerokai – Čilę ir Meksiką.

Tačiau duomenys, jog visų Lietuvos kaimynių – Lenkijos, Latvijos, Estijos, o kartais ir Rusijos – penkiolikmečių pasiekimai yra geresni nei mūsų vaikų, tiesiog pakerta tautinę savivertę.

Nukelta į 4 p. ▷

Veriškių bendruomenė atsikovojo mokyklą

AKTUALU 5 p.

Gal metas baigti eksperimentus su vaikais?

POŽIŪRIS 7 p.

Švietimo spaudos dabartis bei asmeninė vizija

POŽIŪRIS 7 p.

„Dialogo“ SUDIE (I)

Na štai ir priėjome smagiai liepto galą – be šio „Dialogo“ numerio, beliko išleisti dar vieną.

Tad šiame ir paskutiniame numeryje atsisveikinimui – žiupsnelis citatų iš 22-ejų metų „Dialogo“ tekstų: šiame numeryje – 1994–2001 metų.

8–9 p.

Psichoanalitikė Hedda Bolgar: „Daugybę dalykų pradėjau būdama 65-erių...“

VĖLAUS VAKARO SKAITINIAI 13 p.

Visiems mokamoms studijoms VU studentai nepritaria

Vilniaus universiteto Studentų atstovybė (VU SA) nepritaria Lietuvos universitetų rektorių konferencijos (LURK) išsakytai nuomonei dėl mokamo aukštojo mokslo visiems Lietuvos studentams įvedimo.

VU SA ragina Lietuvos aukštųjų mokyklų vadovus ir politikus „nesižvalgyti atgal ir negrįžti į tą sistemą, nuo kurios kitos Europos valstybės bėga“, bet verčiau vienyti akademinę bendruomenę, siekiant bendrų tikslų, ir kartu valstybei pasakyti, jog reali aukštojo mokslo reforma, kuri pagerintų tiek studijų kokybę, tiek prieinamumą, yra galima tik skiriant papildomų lėšų.

Teigiamu pavyzdžiu studentai laiko prieš kelerius metus aukštojo mokslo reformą įgyvendinusių estų modelį. Ten už studijas moka tik tie nuolatiniai studijų studentai, kurie gauna akademinę skolą, tačiau sumokėti jiems tenka ne fiksuotą įmoką, o atitinkamą kainą pagal kreditų skaičių.

Nors, pasak VU SA, Lietuvoje tokia sistema yra vertinama kaip grėsmė universitetų konkurencingumui, Estijos pavyzdys rodo priešingai – Tartu universitetas pripažįstamas vienu geriausiu Pabaltijyje.

Studentai primena, jog Švietimo ir mokslo ministerija buvo pateikusi finansinę siūlomų finansavimo sistemų analizę, kurioje įvardyta, jog nemokamas aukštasis mokslas valstybei kainuotų 40 milijonų litų per metus, o atsižvelgiant į stojančiųjų skaičiaus mažėjimą per ketverius metus valstybė turėtų rasti apie 120 papildomų milijonų.

Lieporių gimnaziją nori perkrikštyti popiežiaus vardu

Šiaulių Lieporių gimnazijoje iškelta idėja pasivadinti popiežiaus Jono Pauliaus II vardu.

„Mes tik pradėjome apie tai kalbėti, bendruomenė dar turės išreikšti savo nuomonę, – pabrėžė „Šiaulių kraštui“ gimnazijos direktorė S.Malinauskienė. – Moksleivius, kolektyvą tik informavau, kad pradėtume svarstyti. Rengsime bendruomenės apklausą.“

Ji neslepia, jog pirminė reakcija nėra vienareikšmė. Pavyzdžiui, klausta, o kodėl ne Maironio vardu.

Idėja direktorei kilusi per susitikimą su Šiaulių vyskupu E.Bartuliu. Jos teigimu, taip būtų įamžintas Jono Pauliaus II ryšys su Šiauliais, šiemet paminėtas jo apsilankymo dvidešimtmetis.

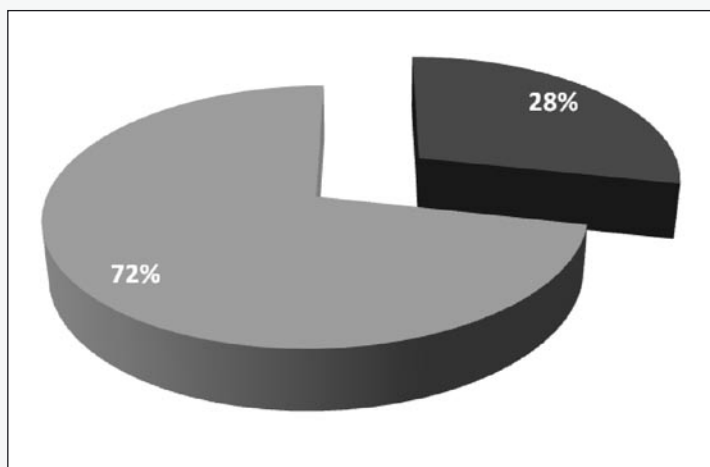
APKLAUSA

Rezultatus nulėmė atsitiktinumas

Praėjusią savaitę klausėme internautų (www.dialogas.com) nuomones apie PISA tyrimus. Klausimą formulavome nepasidavę populistiniams virkavimams, kad Lietuvos moksleivių rezultatai tragiškai blogėja. Ne blogėja – jie stabilizavosi. Tai argumentuotai šiame (Nr. 46) „Dialoge“ išdėstė V.Strazdas.

Taigi konstatavę, jog PISA 2012 rezultatai rodo, kad Lietuvos penkiolikmečių matematikos ir skaitymo pasiekimai nebeprastėja, klausėme, ar tokie rezultatai, internautų manymu, yra svarbių sprendimų ir kryptingos veiklos tobulinant šalies švietimo sistemą išdava, ar tiesiog atsitiktinumas.

72 proc. apklausoje dalyvavusiųjų mano, kad nebeprastėjantys PISA 2012 rezultatai yra tiesiog atsitiktinumas.

Alytaus meras: gyvenama ne pagal kišenę

Praėjusį ketvirtadienį (12 05) surengtoje spaudos konferencijoje Alytaus miesto savivaldybės meras J.Krasnickas ir savivaldybės administracijos vadovai daugiausia dėmesio skyrė švietimo įstaigų padėčiai aptarti.

Administracijos direktorius K.Ąžuolas pareiškė, kad finansinė padėtis savivaldybėje gerokai prastesnė nei pernai. Praėjusiais metais tuo pačiu metu miesto biudžetas turėjo daugiau kaip 3 mln. Lt viršplaninių pajamų, šįmet į vietinį iždą nesurinkta 700 tūkst. Lt.

K.Ąžuolas užsiminė ir apie būtinybę perorganizuoti miesto švie-

timo sistemą. Mat iš 140 mln. Lt miesto biudžete 68 mln. Lt atitenka 34-ioms švietimo įstaigoms, kuriose yra 11 tūkst. ugdytinių ir apie 2 tūkst. darbuotojų. Kitaip tariant, kiekvienam iš jų iš miesto biudžeto tenka po 5,23 tūkst. Lt, o kitiems miesto gyventojams – tik po 1,7 tūkst. Lt.

Meras J.Krasnickas patvirtino būtinumą perorganizuoti miesto švietimo sistemą, pabrėžė, kad gyvenama ne pagal kišenę. J.Krasnickas taip pat sakė, kad švietimo įstaigų pertvarka taryboje turėtų būti svarstoma ateinančią sausį. Jis minėjo, jog tarybos dauguma jau apsi-

sprendusi dėl progimnazijų, kuriose būtų nuo pirmos iki aštuntos klasės, steigimo ir paliekamų kito tipo ugdymo įstaigų – gimnazijų.

„Meras, paklaustas, ar gruodį švietimo įstaigų aptarnaujantis personalas ir iš miesto biudžeto atlyginimus gaunantys pedagoginiai darbuotojai laiku gaus algas ir avansus, atsakė: „Algas gal gaus pavėluotai, o avansų tikriausiai nėra ko tikėtis.“

Savivaldybės administracijos direktoriaus teigimu, dabar beveik visos gaunamos pajamos atiduodamos švietimui, – teigia „Alytaus naujienos“.

Klaipėdos rajonas: geresnių laikų nematyti

Praėjusį antradienį (12 03) susirinkę Klaipėdos rajono valdžios atstovai, švietimo įstaigų profesionalų sąjungų pirmininkai bei ugdymo įstaigų direktoriai diskutavo apie švietimo situaciją rajone.

Švietimo skyriaus vedėjas A.Petravičius susirinkime akcentavo, kad kasmet į mokyklas ateina apie 150 mokinių mažiau, todėl stipriai mažėja ir finansavimas. „Skaiciai rodo, jog iš kitamet skiriamų mokinio krepšelio lėšų tikrai negyvensime geriau. Tikėtis papildomų lėšų iš savivaldybės biudžeto taip pat nėra realu“, – nieko gero nežadėjo Švietimo skyriaus vedėjas.

Tiek A.Petravičius, tiek Klaipėdos r. meras V.Dačkauskas akcentavo, jog neinicijuojant jokių pokyčių kitų metų pabaigoje įsiskolinimai gali būti gerokai didesni, o švietimo situacija rajone dar prastėti. „Itin skauda problema yra mokinių 9–10 klasėse mažėjimas. Reikia galvoti, ką reikės daryti su tomis mokyklomis, kur nebepavyks suformuoti minėtų klasių komplektų. Ne itin gera situacija ir pradinio ugdymo skyriuose. Šešiuose rajono skyriuose iš viso mokosi 72 mokiniai ir dirba 10 mokytojų, tad išeina, jog viena mokytoja vidutiniškai

dirba tik su 7 vaikais. Kad pagal Vyriausybės nustatytą metodiką MK lėšų užtektų bent minimaliam atlyginimo koeficientui, viena pradinė klasių mokytoja kaimo turėtų dirbti bent su 10 vaikų“, – A.Petravičių cituoja Klaipėdos rajono laikraštis „Banga“.

Švietimo skyriaus vedėjas prognozavo, kad kitamet dėl mažėjančio mokinių skaičiaus gali tecti imtis ne itin laukiamų pokyčių. Pavyzdžiui, kurti jungtines pradžines klases, mažinti klasių komplektus, nustatyti pedagogams minimalius atlyginimų koeficientus.

Mažeikių rajonas: nauja pavėžėjimo tvarka leis sutaupyti

Mažeikių r. Švietimo skyriaus vedėjas A.Stonkus informavo savivaldybės tarybos Švietimo, kultūros ir sporto komitetą, kad vasarą atlikti Transporto lengvatų įstatymo pakeitimai, pagal kuriuos valstybė už dyka nevežs priešmokyklinukų ir 1–8 klasių moksleivių toliau nei iki artimiausios mokyklos, padės sutaupyti apie 100 tūkst. Lt.

Švietimo skyriaus vedėjo duomenimis, iš viso savivaldybės biudžeto lėšomis pavežami 1359 mokiniai: „Mūsų rajonas buvo vienas iš tų, kur mokinius vežiodavo įvai-

riais būdais: ir taksi, ir arkliais, kuot tik galėdavome. Dabar esame pasirinkę vežiojimo būdus: naudojamės reguliaraus susisiekimo transportu, šiuo būdu, lapkričio 6 d. duomenimis, vežtas 1041 mokiny. Paslaugą teikia kelios akcinės bendrovės. Jas pagal konkursą atranka keleivinio transporto komisija. Anksčiau tai darydavo mokyklos, o nuo praėjusių metų atranką perleista vykdyti savivaldybėms.

307 vaikai į ugdymo įstaigas vežami mokykliniais autobusais. Jei vaikams nėra galimybės vykti minėtu transportu, tėvai, suda-

rę sutartį, į mokyklą juos gali nuvežti savo transportu. Ši paslauga apmokama 11-ai mokinių tėvų.“

Pasak A.Stonkaus, pasikeitus įstatymams, kai nevežame vaikų ten, kur jie nori, padaugėjo vaikų, atvažiuojančių privačiu transportu, kuris niekuo nekompensuojamas. „Toku transportu šiais mokslo metais važinėja 290 vaikų, kai praėjusiais važiuo tik 76. Todėl šiais metais planuojame, kad pavėžėjimo išlaidų turėsime 100 tūkst. litų mažiau nei praėjusiais metais“, – teigė „Žemaičių būdui“ A.Stonkus.

Politikai nusprendė – Kauno mokiniai turi giedoti himną

Kauno miesto politikai patvirtino tvarkos aprašą, pagal kurį dabar moksleiviai privalės giedoti valstybės himną. Nuspręsti, ar kiekvieną darbo savaitę pradėti Vinco Kudirkos „Tautiška giesmė“, palikta pačioms mokykloms. „Raginame giedoti himną kiekvieną savaitę yra rekomendacinio pobūdžio“, – aiškino Švietimo ir ugdymo skyriaus vedėjas A.Bagdonas.

Klausimo svarstymas miesto taryboje sukėlė audringas diskusijas. Kai kuriems tarybos na-

riams sukėlė abejonių, ar reikia himno giedojimą išprausti į biurokratinius dokumentus, tačiau sprendimo projektą pateikęs Švietimo ir ugdymo skyriaus vedėjas A.Bagdonas ragino atskirti žmogaus ugdymą nuo reglamentavimo. „Jeigu vaikai gimtų suaugusiais žmonėmis, nereiktų nei mokytojų, nei tėvų. Vaikus mes turime ugdyti“, – tikino vedėjas.

Tarybos narys V.Gudėnas paragino neskubėti ir atkreipti dėmesį, kad atsakomybė už

himno giedojimą tenka direktoriui, o už pasityčiojimą iš himno bus baudžiama. „Ar neprasidės raganų medžioklė ir bausmės kažkokiam pasivaipusiam mokiniui? Geriau neskubėkime, rimtai pažiūrėkime į šį klausimą, atsiklauskime mokyklų bendruomenių. Juk ir kitais klausimais rengiame apklausas“, – ragino V.Gudėnas.

Pasak „Kauno dienos“, po ašturių diskusijų miesto politikai palaimino visą A.Bagdono pateiktą himno giedojimo tvarkos aprašą.

Po 20-ies metų

▷ Atkelta iš 1 p.

Nežinau, kodėl sutikau imtis reorganizuotos pedagoginės spaudos leidybos, – gal taip paveikė anuo metu Lietuvą dar gaubęs tikėjimas, kad atkūrus nepriklausomą valstybę net melagiai nustos meluoti, o vagys vogti...

Taip buvau įmesta ir palikta viena visuose ir juridiniuose, ir leidybos reikaluose. Per abi redakcijas „paveldėjau“ apie 30 darbuotojų. Vieni taikiai traukėsi, kiti karingai priešinosi, tretį dalyvavo naujiems darbams paskelbtame konkurse. Labiausiai mane stebino „senųjų“ nedalykiškumas. Buvo moteriškių, kurios ateidavo vyriausiajai redaktorei pranešti, kad joms „sunkios“ dienos.

Bet svarbiausias iššūkis buvo jų tekstai. Gaišau laiką skaitydama ir atmetinėdama *à la* publicistinius pasvarstymus apie kokį nors faktelį. Tokia vargo vakarienė! Gerai, kad naujai priimti kolegos (Ranutė Bruzgelevičienė, Lidija Laurinčiukienė, Onė Baliukonytė ir kt.) beveik savarankiškai ėmė aktualias temas ir problemas už ragų.

„Dialogas“ buvo tik 8 puslapių, tad tekstus skaitytojams tiekdam nusikalstamai mažu šriftu.

Įsimintinas man buvo Mokytojų sąjūdžio susirinkimas Vilniaus mokytojų namuose. Dabartinis kuni-gaikštis Vilgaudas tada dar mokytojavu, todėl buvo labai veiklus ir aršus. Ir ne jis vienas (prisiminkime Aukšę Aukštikalnienę, kuri šokdino net ministrus, Romualdą Hofertienę, kurios priešu tapau, nes neatlikau jai išpažinties, kai Seime, pasivedėjusi mane į šoną, pasakė: „Jei viską man papasakosi, viskas tau bus atleista“). Taigi tą renginį, kuriame 40 minučių buvau tiesiog tardoma ir kaltinama tuo, ko dar nepadariau, Sąjūdžio šviesuolė mokytoja Laima Abraitytė apibendrino taip: „Baisus susipriešinimas, nepakantumas, negirdėjimas kito, nenorint įsiklausyti, nepripažįstant argumentų kalbos.“

Toks buvo laikas. Į redakciją iš rajonų važiuodavo mokytojų atstovai, reikalaudavo atleisti iš direktorių buvusius komunistus. Jei aiškindavome, kad tam reikia juridinio pagrindo, tapdavome išdavikais.

Daug žmonių tada norėjo kirsti buvusiesiems atsivėdėję ne įstatymo, o prisikaupusios neapykantos – už pažeminimus, neteisę – vėzdū. Ačiū dievui, kad užteko išminties nepradėti megzti voratinklų, kaip tai padarė kolegos „Lietuvos aide“.

Tačiau tas sąjūdietiškas mokytojų karingumas gana greitai nulsūgo, nes 1994-aisiais į valdžią pargrįžo po Sąjūdžio šoko atsigavę buvusieji – persikrikštiję į socialdemokratų. „Dialogo“ skaitytojai iš pradžių dar skundėsi redakcijai, kad šie sąjūdiečiai rajonuose dusina, bet pasakui tilo nutilo.

Tada buvusieji „Tėvynės šviesos“ darbuotojai nusprendė, kad dabar pats tinkamiausias laikas susidoro-

ti su „Dialogu“ bei E.Tervidyte ir atkurti „Tėvynės šviesą“. Rašte ministrui prašoma „atšaukti neteisėtą buvusios ministerijos vadovybės sprendimą dėl pedagogų laikraščio „Tėvynės šviesa“ uždarymo“, suteikti patalpas, finansinę paramą ir t. t. Tokį kreipimąsi su žurnalistais pasirašė ir

jų neturėjo potencialo. Jų laikas buvo pasibaigęs. Pradedama plati švietimo reforma jiems tebuvo ašaka gerklėj. Ne šansas išsi-veržti iš autokratinės pedagogikos gniaužtų, ne galimybė ugdyti laisvą žmogų.

Ministras V.Domarkas reziurmavo taip: „Sunku ką nors apibendrinti, nes siūly-

Taip, mes vis lipome ant ešafoto ir už tokį elgesį mokėjome, ypač ministro Zigmo Zinkevičiaus laikais ir kai antrą kartą jau ministru į A.Volano gatvę grįžo Remigijus Motuzas. Jis be argumentų „Dialogą“ priskyrė prie antiviriausybinių. Nei daug, nei mažai, – ar ne?

1992–1996 m. valdžioje įsitvirtinę socdemai norėjo koreguoti Tautinės mokyklos koncepciją. „Dialogas“ dalyvavo įvairiuose svarstymuose, organizavo apskritojo stalo diskusijas. Jei ne tuometinio Prezidento Algirdo Brazausko užnugaris, kurį labai sutvirtino daktarės Meilės Lukšienės neoficialūs vizitai pas jį, Koncepcija būtų buvusi pakeista.

Ketinta ir Švietimo įstatymo svarbias nuostatas keisti. Ir vėl – emociingi svarstymai, pasipiktinimai vieny, pritarimas kitų. Dalykinių diskusijų didelės bangos rito per „Dialogą“ užliedamos kasdieniškesnės, mažesnės mokyklų ir mokytojų problemas.

Taip, tai buvo metas, kai visi „Dialogo“ regos ir klausos čiuptuvai buvo atgręžti į aukščiausią lygmenį. Maksimalus dėmesys tam, kas vyksta aukščiausiuose valdžios sluoksniuose, nes ten dedami „apačių“ gyvenimo pamatai. Kitaip, manau, negalėjome elgtis.

Todėl ir daug dokumentų laikraštyje spausdinome (interneto juk nebuvo), ir užsienio pedagogų straipsnių bei įžvalgų.

„Mokyklos“ žurnalas, kaip buvom sutarę, apsiėmė stiprinti metodinį mokytojų darbo sparną. Ir jis puikiai tai darė, daugiausia didelėmis L.Laurinčiukienės pastangomis. Bet kai 2000-aisiais žurnalą dėl finansų stygiaus uždarėme (jo leidybos nerėmė net Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas), beveik visas švietimo elitas mielai susirinko į redakciją, mielai išgėrė vyno – ir išsiskirstė. Nė vienas nė piršto nepajudino, kad metodinis žurnalas mokytojams vis dėlto išliktų.

1996 metų naktį iš gegužės 1-osios buvo apvogta bendrosios patalpos (Antakalnio g. 31) įsikūrusi „Dialogo“ ir „Mokyklos“ redakcija. Išnešti visi kompiuteriai su visais buvusių ir – svarbiausia – būsimų numerių tekstais, nuotraukomis. Žinoma, vagys išlaužė ir seifus – pinigų visiems reikia – ir pasiėmė ne tik bendrus, bet ir asmeninius pinigėlius. Tad leidinių leidybą vėl reikėjo pradėti nuo nulio ir jau labai pakitusioje visuomenėje.

„Dialogas“ yra sulaukęs išskirtinio dėmesio ir iš Seimo. Savaitraščio likimas ir jo užimama pozicija buvo aptarinėjama net plenarinio posėdžio metu. Bet čia jau reikėtų rimčiau pargrįžti į to laiko tekstą ir kontekstą, – tad palieku tai kitam kartui, kuris vargu ar bebus.

Pagarbiai Elena TERVIDYTĖ,
dar „Dialogo“ vyriausioji redaktorė

■ Daktarė Meilė Lukšienė ir Elena Tervidyte. Nuotrauka iš „Dialogo“ archyvo.
E.Tervidyte: „Kartais pajuntu tokį pabendravimo su Daktare ilgesį, kad ima mausti paširdžiuos.“

10 įvairiose švietimo institucijose dirbančių žmonių (A.Bružas, A.Zybartas, A.Piličiauskas, R.Grigas, V.Rajeckas, D.Sabienė, V.Kaupinis (pastarasis posėdžio metu savo parašą atšaukė) ir kt.). Remdamasi tokiu prašymu, ministerijos vadovybė (ministras Vladislavas Domarkas) svarstymą įtraukė net į Kolegijos posėdį. Kaltinimai liejosi laisvai, bet ir man buvo leista pasisakyti. Nulėmė, aišku, ne išsakyti argumentai, bet tai, kad „revanšistai“ iš tikrų-

mų nebuvo, išskyrus tą, kad vieną laikraštį reikia uždaryti, o kitą finansuoti, dar nežinant, koks jis bus.“ („Dialogas“, 1994, Nr. 51–52).

R.Bruzgelevičienė, jau nedirbanti redakcijoje (paskui dar porą kartų vėl dirbo), tąkart Kolegijos posėdyje „kaip į vandenį žiūrėjo“: „Žiūrėdama iš šono, noriu pasergėti savo kolegas. Žinoma, reforma ir ministerija nėra tas pats. Bet jeigu yra sakomi ministerijai nemalonūs dalykai, lipama ant ešafoto.“

■ Dialogiečiai pramogauja.
Diriguoja redaktorė Lidija Laurinčiukienė, sėdi redaktorė Birutė Petrauskaitė, vyriausioji redaktorė Elena Tervidyte, reporteris Alvydas Čepulis, stovi apžvalgininkė Stasė Bučiuvienė, buhalterė Genovaitė Trinkūnienė ir svečias X.
Šios išvykos į Daugus metu sukiptom rankom su fizikos mokytoju Vytautu Strazdu, kad jis palieka provinciją, pervažiuoja į Vilnių ir pradeda dirbti „Dialoge“.

PISA 2012: nuo prastėjimo – į stabilumą

► Atkelta iš 1 p.

Antai pagal matematinio raštingumo rezultatus lietuviai yra 37-ti iš 65 tyrime dalyvavusių šalių. Estai – 11-ti, lenkai – 14-ti, latviai – 28-ti, rusai – 34-ti. Pagal gebėjimą skaityti mūsų penkiolikmečiai 39-ti. Tuo metu lenkai 10-ti, estai – 11-ti, latviai – 29-ti.

Pagal gamtamokslinį raštingumą Lietuva atsidūrė 30-oje pozicijoje. Estai – 6-ti, lenkai – 9-ti, latviai – 25-ti.

Orientyras – EBPO

Nors kaimynų pasiekimai ir neduoda ramybės, daug svarbesnis orientyras yra EBPO šalių vidurkiai. Priežastis, kodėl į juos taip lygiuojamės, labai aiški – 2002-ųjų rugsėjį EBPO Generaliniam sekretoriui buvo įteiktas oficialus Lietuvos pareiškimas dėl siekio tapti EBPO nare. Šiomet EBPO Ministrų Taryba nusprendė, kad pradėti derybas dėl narystės organizacijoje Lietuva bus pakviesta 2015 m.

Beje, reikia tikėtis, kad per likusį laiką Lietuvos ministerijų specialistai įstengs suskaičiuoti, kiek šalių priklauso EBPO. Reikalas tas, pirma „Google“ nuoroda pagal „EBPO“ nukreipia į socialdemokrato Lino Linkevičiaus vadovaujamos Užsienio reikalų ministerijos tinklalapį, kuris teigia: „Šiuo metu EBPO priklauso 30 valstybių, dėl narystės derasi 5 valstybės.“ Taip pat EBPO šalis skaičiuoja ir partijos „Tvarka ir teisingumas“ atstovo Dailio Barakausko vadovaujamos Vidaus reikalų ministerijos specialistai, vidurvasaryje ministerijos tinklalapyje paskelbė naujieną apie EBPO atstovo vizitą.

Tuo metu „darbietės“ Algimantos Pabedinskienės vadovaujamos Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos tinklalapis mus tikina, kad šiuo metu EBPO priklauso 34 valstybės. Taigi su matematika, kuri PISA 2012 m. tyrime buvo pagrindinė tiriamoji sritis, bėdų turi ne tik mūsų penkiolikmečiai.

Matematika: geriau, bet tik dviem taškais

Ilgalaikių tyrimų, atliktų Australijoje, Kanadoje, Danijoje ir Šveicarijoje, rezultatai rodo, kad žemą matematinio raštingumo lygį mokykloje pasiekę mokiniai dažniau susiduria su rimtomis kliūtimis tolesniame gyvenime. O mokiniai, kurie mokykloje demonstravo aukštą matematinį raštingumą, dažniau sulaukia didelės sėkmės sudėtingoje žinių visuomenėje. Kokią mūsų penkiolikmečių matematinio raštingumo padėtį atskleidžia PISA 2012?

Pagal matematinio raštingumo rezultatus mūsų penkiolikmečių pasiekimai praktiškai nesiskiria nuo Portugalijos, Italijos, Ispanijos, Rusijos, Slovakijos, JAV, Švedijos, Vengrijos ir Kroatijos mokinių. Tačiau nuo tyrimo lyderių – bendraamžių iš Rytų Azijos šalių – labai atsilieka. Matematinis Lietuvos penkiolikmečių raštingumas daug prastesnis ir už bendraamžių iš Lichtenšteino, Šveicarijos, Nyderlandų, Estijos ir Suomijos.

Tiesa, turime ir kuo pasidžiaugti – mūsų penkiolikmečių pasiekimai yra geresni nei buvo 2009-aisiais. Už tai turime dėkoti mūsų vaikinams, nes pademonstravę 5 taškais geresnį rezultatą nei 2009 m. jie lėmė bendro rezultato pagerėjimą.

Vis dėlto džiūgauti turėtume labai santūriai – dviejų taškų skirtumas yra statistiškai nereikšmingas. Be to, nežinia, ar šis rezultatų gerėjimas taps pastovus.

„Lietuvos matematinio raštingumo rezultato kaita rodo vidurkio kritimą nuo 486 iki 477 taškų 2009 m. ir jo kilimą (2 taškais) 2012 m. ciklo metu. Tokią padėtį galėtume apibrėžti kaip pereinančią iš prastėjančios į stabilią“, – teigia Lietuvoje vykusio tyrimo koordinatoriai.

Raštingumas raštingumui nelygus

Raštingumas, kaip žinia, raštingumui nelygus – vieni įveikia tik paprasčiausias, kiti – ir pačias sudėtingiausias užduotis.

PISA tyrėjai yra numatę 6 matematinio raštingumo pasiekimų lygmenis. Antras lygmuo laikomas minimaliu matematinio raštingumo gebėjimu lygmeniu, kuris būtinas, norint visapusiškai dalyvauti šiuolaikinėje visuomenėje. Šio lygmens nepasiekusių mokinių yra visose tyrime PISA dalyvaujančiose šalyse, tačiau skirtumai milžiniški: nuo mažiau nei 15 proc. kai kuriuose Kinijos regionuose, Singapūre, Lichtenšteine, P. Korėjoje, Estijoje, Japonijoje, Suomijoje, Šveicarijoje, Kanadoje, Lenkijoje ir Nyderlanduose iki daugiau nei 70 proc. Indonezijoje, Peru ir Kolumbijoje.

Lietuvoje antrojo lygmens nepasiekia 26 proc. penkiolikmečių – šiek tiek daugiau nei vidutiniškai EBPO šalyse (23 proc.).

Aukščiausiąjį – šestą matematinio raštingumo lygmenį Lietuvoje pasiekia tik 1,4 proc. penkiolikmečių. Jų pasiekimai, palyginti su Šanchajaus (Kinija) (30,8 proc.) ar Singapūro (18 proc.) penkiolikmečių pasiekimais, yra labai kuklūs, tačiau šalia EBPO valstybių vidurkio (3,3 proc.) nėra ir labai tragiški. Apmaudu tik, kad didesnę nei mes aukščiausią matematinio raštingumo lygmenį pasiekusių mokinių dalį turi visi mūsų kaimynai – estai, lenkai, latviai ir rusai.

Skaitymas: pagerėjo statistiškai reikšmingai

Komentuodami 2009-aisiais vykusio PISA tyrimo rezultatus, kai kurie specialistai baiminosi, kad mūsų mokinių pasiekimai (taip pat ir skaitymo) ir toliau prastės. Tokios tendencijos šiemet neišvydome – ir tai yra bene pati mums geriausia PISA 2012 žinia.

Pernykščio tyrimo rezultatai rodo, kad mūsų merginų ir vaikinų skaitymo gebėjimai pagerėjo 9 taškais. Toks pokytis, beje, laikomas statistiškai reikšmingu. Ypač pasistengę mūsų vaikinai, per trejetą metų rezultatus pagerinę net 11 taškų.

Nuo 24,4 proc. 2009-aisiais iki 21,2 proc. 2012-aisiais sumažėjo ir antrojo gebėjimo skaityti lygmens nepasiekusiųjų dalis, tačiau tik 0,4 proc. padidėjo aukščiausius penktą ir šestą lygmenis pasiekusių mokinių skaičius. Aukščiausius lygmenis Lietuvoje pasiekia vos 3,3 proc., o EBPO šalyse – 8,4 proc. mokinių.

Vis dėlto ir skaitymo gebėjimais negalime pasididžiuoti prieš kaimynus – rusų penkiolikmečiai skaito taip pat kaip mūsų, o latvių, lenkų ir estų – daug geriau.

Gamtos mokslai: galime ir pasididžiuoti

Geriausius rezultatus Lietuvos penkiolikmečiai ir vėl pademonstravo gamtamokslinio raštingumo srityje (30 pozicija iš 65). Mūsų moksleivių rezultatai keliais taškais (nors ir statistiškai nereikšmingai) pakyla kiekvieno tyrimo ciklo metu. Galime jau pasididžiuoti, kad lenkiame rusus ir lygiuojamės su latviais, tačiau nuo lenkų ir estų dar labai atsiliekame.

Lyginant su EBPO šalių vidurkiu, Lietuvoje šiek tiek mažiau antro lygmens nepasiekusių mokinių, tačiau aukščiausius lygmenis pasiekusių skaičius taip pat gerokai mažesnis. Antro lygmens nepasiekusių Lietuvos penkiolikmečių – 16,1 proc. Estijoje šis rodiklis – tik 5 proc.

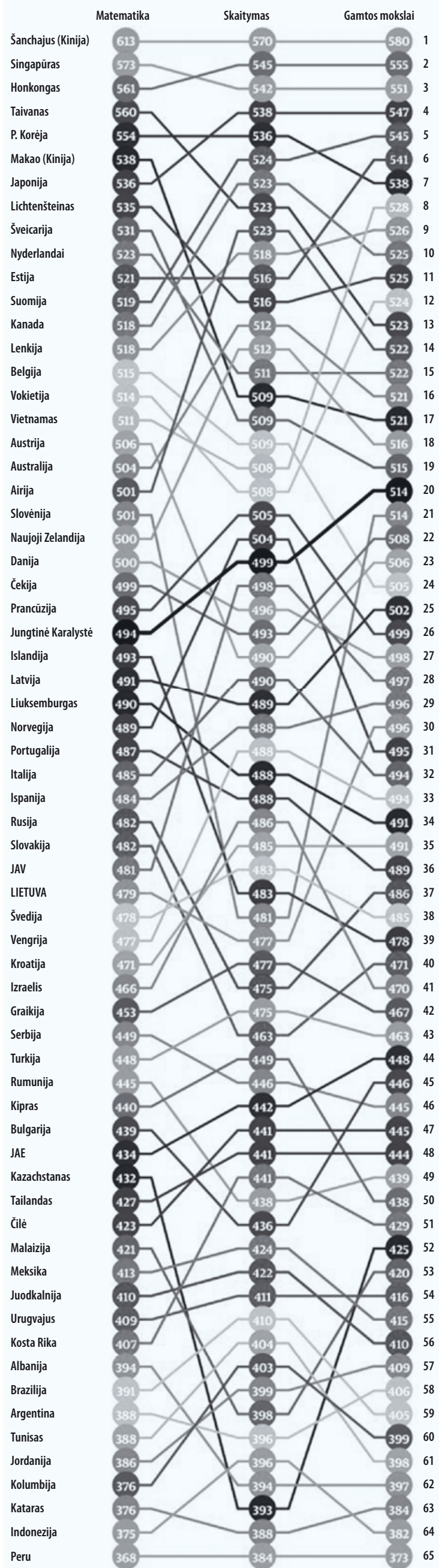
Kodėl mus taip lenkia kaimynai? Paaiškinimų išgirdome jau daug ir įvairių. Pasak švietimo ir mokslo viceministro Rimanto Vaitkaus, labiausiai kaltas specialistus iš pagrindinių mokyklų išviliojęs beatodairiškas mokyklų tinklo Lietuvoje draskymas. „Tai buvo akivaizdi klaida, tą reikia pripažinti“, – kalbėjo R. Vaitkus per tyrimo rezultatų pristatymą ministerijoje.

Ministro Dainiaus Pavalkio nuomone, estai steigia specializuotas gimnazijas ir ima pavyzdį iš suomių, kurie pagal švietimo rezultatus – vieni pasaulio lyderių.

Daug paaiškinimų, kodėl taip atsiliekame, girdejome ir po 2006-ųjų, ir po 2009-ųjų PISA tyrimų. Tad iš tiesų padėtis yra pakankamai aiški – labiausiai stinga drąsių ir išmintingų sprendimų padėčiai pakeisti.

Vytautas STRAZDAS,
„Dialogo“ apžvalgininkas

Tyrimo PISA 2012 rezultatai

Veriškių bendruomenė atsikovojo mokyklą

Procesas truko 3,5 metų

Jei būtų įgyvendintas Vilniaus rajono savivaldybės tarybos – joje absoliučią daugumą sudaro Lietuvos lenkų rinkimų akcijos nariai – 2010-aisiais priimtas sprendimas, Veriškių pradinės mokyklos šalia Nemenčinės būtų nelikę: politikai buvo nusprendę lietuviškas jos klases prijungti prie Nemenčinės Gedimino, o lenkiškas – prie Konstanto Parčevskio gimnazijos. Tačiau pusketvirtų metų trukęs mokyklos bendruomenės bylinėjimasis baigėsi ne vietos valdžios, o mokyklos laimėjimu.

LVAT sprendimas yra neskundžiamas. Be to, šiuo sprendimu kaip precedentu ateityje remsis teismai, nagrinėdami tokio pobūdžio teisinius ginčus.

VRST: kompensuoti trūkumų nebegalime

Sprendimą dėl Veriškių pradinės mokyklos reorganizavimo Vilniaus r. savivaldybės taryba (VRST) argumentavo tuo, kad mokykloje mokosi mažai vaikų, todėl nepavyksta surinkti pakankamai mokinio krepšelio lėšų, kad mokykla galėtų egzistuoti savarankiškai. VRST teismui pateikė duomenų, kad mokykla susidūrė su nuolatiniu ir sisteminiu lėšų trūkumu: 2007 m. jai trūko 58,5 tūkst. Lt mokymo lėšų ir 18,4 tūkst. Lt ūkio lėšų, 2008 m. – 64,2 tūkst. Lt mokymo lėšų ir 4,6 tūkst. Lt ūkio lėšų, 2009 m. – 29,3 tūkst. Lt mokymo lėšų ir 4,3 tūkst. Lt

Gruodžio 3 d. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (LVAT) patenkino apeliacinį Veriškių pradinės mokyklos skundą ir panaikino Vilniaus rajono tarybos sprendimą ta apimtimi, kiek jis yra susijęs su minėtos mokyklos reorganizavimu.

ūkio lėšų, 2010 m. – 60 tūkst. Lt mokymo lėšų ir 28,9 tūkst. Lt ūkio lėšų. Be to, savivaldybė tikino teismą nebegalinti daugiau kompensuoti šių trūkumų.

Mokyklos atstovai: lėšų stinga dėl jų perskirstymo

Veriškių pradinės mokyklos atstovai prašė teismą panaikinti VRST sprendimą ir pateikė kelis įrodymais grįstus argumentus. Pirmiausia mokykla teigė, kad VRST kasmet vykdo mokinio krepšelio lėšų perskirstymą, kuris turi įtakos lėšų trūkumui. Pasak mokyklos atstovų, kiekvienais metais savivaldybė sulaukydavo 6 proc. mokyklos mokinio krepšelio lėšų (maksimalią leistiną dalį), dėl to atsirasdavo pinigų trūkumas, o po to jau perskirstymo būdu mokyklai buvo skiriamos trūkstamos lėšos.

Antras mokyklos argumentas buvo tas, kad VRST kiekvienais metais kompensuodavo lėšų trūkumą, o tai reiškia, kad, priešingai nei pati teigia, turėjo tam lėšų. Anot mokyklos, byloje nėra dokumentų, įrodančių, kad VRST tuos pinigus skolintų iš kredito įstaigų.

Taip pat mokykla teigė, kad VRST sprendimais 2010 m. reorganizuotos mokyklos be jokių išimčių buvo uždarytos 2013 m.,

tai reiškia, kad reorganizacija nepasiteisino. Be to, gimnazijos, prie kurių planuota jungti Veriškių pradinę mokyklą, susiduria su lėšų trūkumu, kurį VRST slepia.

LVAT: reikiamų įrodymų savivaldybė nepateikė

Vyriausiasis administracinis teismas atsiribojo ir visiškai nevertino politinių ir ekonominių ginčo aspektų. LVAT iš esmės sutiko su VRST argumentu, kad mokykla nuolat ir sistemingai susiduria su lėšų trūkumu, bet nesutiko su VRST pozicija, kad ji neturi papildomų lėšų mokyklai finansuoti.

LVAT teisėjų kolegijos vertinimu, VRST pateiktuose dokumentuose nurodyti duomenys nepagrindžia teiginio, jog savivaldybei, kaip Veriškių pradinės mokyklos steigėjui, trūko papildomų lėšų. „Priešingai, iš šių duomenų visumos matyti, jog laikotarpiu nuo 2007 iki 2010 metų atsakovas, perskirstydamas iki 5 proc. specialiosios tikslinės dotacijos moksleivio krepšeliui finansuoti, skirtos rajonui, bendros sumos, papildomai Veriškių pradinei mokyklai visu ginčui aktualiu laikotarpiu skirdavo atitinkamas papildomas lėšas“, – konstatavo teismas. Jis taip pat konstatavo, jog VRST pri-

imto sprendimo tinkamai nemotyvavo, bylos proceso metu neįrodė Vyriausybės patvirtintų kriterijų mokyklos reorganizavimui buvimo. Todėl LVAT nusprendė Veriškių mokyklos apeliacinį skundą tenkinti, o Vilniaus rajono politikų sprendimą reorganizuoti mokyklą naikinti.

Mokinių tėvai: ačiū!

Veriškių pradinės mokyklos mokinių tėvų atstovė Laura Puraitė tikisi, „kad Vilniaus rajono savivaldybė daugiau nebeinicijuos neteisėtų, nekorektiškų, nesąžiningų veiksmų, kad pakenktų normaliai mokyklos veiklai“. „Tikimės, kad mokyklos vadovai bei pedagogai ateityje galės visą savo energiją skirti ugdymui ir švietimui“, – sako L.Puraitė. Ji dėkoja visiems, kurie padėjo mokyklos bendruomenei kovoti už teisingumą, kurie suprato situaciją, jos svarbą, reikšmingumą ir „nepaliko mokyklos net pačiomis sunkiausiomis nežinomybės ir netikrumo akimirkomis“.

„Ačiū, kad nelikome vieni, nes ta iš pirmo žvilgsnio „mažytė bėda“ iš tiesų yra didelė, išauga į didelius dalykus ir yra mūsų visų. Labai tikimės, kad ši žinia sklis plačiai ir garsiai, bus geras pavyzdys ir įkvėpimas kitiems nepasiduoti ir kovoti už tiesą, už tą Lietuvą, už žmones, už gražius ir teisingus dalykus. Už mokslą, už šviesą. Už tą „Laimės žiburį!“ – džiaugiasi L.Puraitė.

„Dialogo“ inf.

Gabių mokinių pergalės – visos Lietuvos sėkmė

■ Tarptautinių mokinių olimpiadų ir konkursų dalyvių pagerbimas prezidentūroje

„Esate savarankiški, kūrybingi ir nebijantys iššūkių. Tampate pavyzdžiu kitiems, nes savo uoliu darbu ir puikiais pasiekimais įrodote, kad mokymosi ir mąstymo kelias – tai stipraus ir laisvo žmogaus kelias“, – kalbėjo Prezidentė Dalia Grybauskaitė antradienį (12 10) susitikusi su tarptautinių mokinių olimpiadų ir konkursų dalyviais. Šalies vadovė pasveikino laimėtojus, jų mokytojus bei komandų vadovus. Pasak Prezidentės, sėkmingai pasirodę tarptautinėse olimpiadose, sužibėję savo unikaliais gebėjimais, mokiniai rodo kryptį, kurios turėtų laikytis šiuolaikinė mokykla ir visa švietimo sistema.

Prezidentė pabrėžė, kad mokinių pergalės yra didžiulis mokytojų pa-

stangų įvertinimas, nes būtent mokytojai pastebi mokinių gabumus, įkvepia mokytis, siekti ir laimėti. Tam, kad jaunieji protai ir talentai turėtų visas sąlygas tobulinti savo gebėjimus, anot D.Grybauskaitės, būtinos visų pastangos. Visos Lietuvos sėkmė, – pabrėžė šalies Prezidentė, – susideda iš daugelio asmeninių pergalų.

Šiomet per 80 šalies mokinių pelnė 1 aukso, 10 sidabro ir 9 bronzos medalius ir diplomus tarptautinėse fizikos, matematikos, chemijos, biologijos, astronomijos ir astrofizikos, geografijos, filosofijos, debatų ir kitose olimpiadose, konkursuose bei čempionatuose.

Prezidentės spaudos tarnybos ir „Dialogo“ inf.

POŽIŪRIS

N13 – iš tėvų yra atimta galimybė spręsti

TV laidų vedėjas, rašytojas, dviejų vaikų iki 13 metų tėvas Andrius TAPINAS Lietuvos kino centrui, Kultūros ministerijai, Švietimo ir mokslo ministerijai, Lietuvos jaunimo organizacijų tarybai ir dar kelioms įtakingoms organizacijoms išsiuntė atvirą laišką dėl filmų indekso nustatymo.

„Gerbiame, rašau norėdamas atkreipti dėmesį į problemą, kuri turi nemažą reikšmę apibrėžiant valdžios ir tėvų institucijos santykius, akcentuojant šeimos laisvalaikio svarbą bei kovojant su piratavimu internete.

Tai yra kino filmų indeksavimas nustatant amžiaus cenzą. Šiuo metu galiojantis cenzas N13 draudžia tokiuose filmuose lankytis vaikams iki 13 metų net ir lydimiems tėvų. Kitaip tariant, iš tėvų yra atimta galimybė spręsti, kas yra

naudinga ir žalinga jų vaikams. Toks sprendimas ne tik kenkia legaliam kino verslui, atima galimybę tėvams drauge su vaikais praleisti laisvalaikį, bet ir nepasiekia norimos naudos. Dar daugiau, skatina piratavimą, kadangi visi tie filmai yra laisvai prieinami internete.

Toks N13 indeksas neatitinka ir Vakarų pasaulio normų, pagal kurias analogiški filmai yra žymimi PG13 (JAV) ar 12A (Didžioji Britanija), tai yra – jaunesni nei 12 ar 13 metų vaikai į tokius filmus gali patekti tik su tėvais ar globėjais, tačiau sprendimą šių šalių valdžia palieka būtent tėvų rankose. Šį klausimą reglamentuojančio įstatymo pataisas svarstant parlamente, kai kurių valdančiosios koalicijos narių argumentai buvo itin keisti – pvz., buvo teigiama, jog leidus vaikams žiūrėti filmus lydimiems suaugusiųjų suklestės pedofilija.

Tačiau keistas ne tik įstatymas ir kai kurie filmų indeksą nustatančios Lietuvos kino centro komisijos sprendimai. Naujausias pavyzdys – netrukus kino teat-

ruose pasirodysianti pasaulinė premjera ir antroji fantastinės trilogijos dalis „Hobitas: Smogo dykynė“. Pirmasis filmas „Hobitas: nelaukta kelionė“ turėjo N7 indeksą, o štai antrajam kažkodėl suteiktas N13 indeksas. Mano manymu, taip padaroma didelė skriauda didelei daliai vaikų, kurie turėjo teisę pasižiūrėti pirmąjį filmą, tačiau dabar komisijos sprendimu jiems uždrausta žiūrėti jo tęsinį. Filmo žanras nepasikeitė, režisierius taip pat išliko tas pats. Kaip tėvams paaiškinti tokią situaciją vaikams, kurie šio filmo laukė visus metus? Ypač turint omenyje, kad ši trilogija sukurta pagal vieną populiariausių visų laikų vaikiškų knygų – J.R.R.Tolkieno „Hobitą“. Ar tikrai komisijos nariai išsigilino į filmo turinį prieš pakeisdami jo indeksą?

Esu įsitikinęs, kad šis konkretus komisijos sprendimas pakeisti antrojo filmo cenzą yra labai nesąžiningas šeimų atžvilgiu ir turėtų būti pakeistas. O patį įstatymą dar kartą reikėtų apsvarstyti grąžinant tėvams jiems priklausančias teises.“

KLAUSIATE? ATSAKOME!

Ar įsiskaičiuoja į darbo stažą vaiko priežiūros atostogos?

Šiuo metu esu vaiko priežiūros atostogose. Prieš tai mokykloje dirbau dvejus metus. Ar buvimas vaiko priežiūros atostogose įsiskaičiuos į mano darbo stažą?

Darbo kodekso (DK) 30 str. numato bent kelias darbo stažo rūšis. Bendrąjį, į kurį įskaičiuojamas visas laikas, kai asmuo turėjo darbo teisinius santykius, taip pat kiti laikotarpiai, kuriuos leidžiama įskaičiuoti į darbo stažą. Specialųjį, į kurį įskaičiuojami laikotarpiai, kai buvo dirbta tam tikros profesijos, specialybės darbą arba eita tam tikras pareigas, arba dirbta tam tikromis darbo sąlygomis, ir laikotarpiai, kuriuos leidžiama įskaičiuoti į šios rūšies stažą. Darbo stažą tam tikroje įmonėje, įstaigoje, organizacijoje, į kurį įskaičiuojamas laikas, dirbtas toje darbovietėje, ir laikotarpiai, kuriuos leidžiama įskaičiuoti į šios rūšies darbo stažą. Įmonės, įstaigos, organizacijos savininko, jų pavaldumo, steigėjo ar pavadinimo pasikeitimas, jų sujungimas, padalijimas, išdalijimas ar prijungimas prie kitos įmonės, įstaigos, organizacijos darbo stažui tam tikroje įmonėje, įstaigoje, organizacijoje įtakos neturi. Nepertraukiamąjį darbo stažą – laiką, dirbtą vienoje įmonėje, įstaigoje, organizacijoje arba keliuose įmonėse, įstaigose, organizacijose, jeigu iš vienos darbovietės į kitą buvo perkelta darbdavių susitarimu ar kitais pagrindais, nenutraukiančiais darbo stažo, arba jeigu darbo pertrauka neviršija nustatytų terminų.

DK 30 str. 2 dalis taip pat nurodo, kad visų darbo stažo rūšių skaičiavimo tvarką iš valstybės ar savivaldybių biudžetų finansuojamose įmonėse, įstaigose ir organizacijose nustato Vyriausybė, o kitose darbovietėse – kolektyvinės sutartys.

Vadovaujantis Vyriausybės nutarimu Nr. 940 (2003 07 18) patvirtintu Darbo stažo skaičiavimo tvarkos iš valstybės ar savivaldybių biudžetų finansuojamose įmonėse, įstaigose ir organizacijose aprašu, nėštumo ir gimdymo atostogų, tėvystės atostogų ir atostogų vaikui prižiūrėti, kol jam sueis treji metai, laiką leidžiama įskaičiuoti į visas DK 30 str. numatytas darbo stažo rūšis.

Pažymėtina, jog vadovaujantis DK 170 str. 1 dalies 3 punktu, laikas, kai darbuotojas yra išėjęs vaiko priežiūros atostogų, nėra įskaitomas į darbo stažą kasmetinėms atostogoms gauti.

Ar verta ieškoti teisybės?

Gavau drausminę nuobaudą už tai, kad neva blogai atlieku mokytojo pareigas. Direktorius įsakyme nurodomos ir pareigos (pvz., budėjimas per pertraukas), su kuriomis sudarant darbo sutartį net nebuvau supažindinta. Ar verta ieškoti teisybės?

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo (LAT) senato nutarimo Nr. 45 (2004 06 15) 8 p. nurodė, kad, sudarydamas darbo sutartį, darbdavys arba jo įgaliotas asmuo privalo supažindinti darbuotoją su jo būsimu darbo sąlygomis, kolektyvine sutartimi, darbo tvarkos taisyklėmis, kitais darbovietėje galiojančiais aktais, reglamentuojančiais jo darbą. Ši pareiga taip pat apima darbuotojo supažindinimą su jo darbo funkcijomis ir kitomis būtinosiomis darbo sutarties sąlygomis. Jeigu darbo santykiams tęsiantis darbuotojo darbo sąlygos yra pakeičiamos arba pakeičiami jo darbą reglamentuojantys darbovietėje galiojantys teisės aktai, darbdavys privalo supažindinti darbuotoją su tokiais pakeitimais.

LAT senatas pažymėjo, kad pareiga teisme įrodyti supažindinimo fakto buvimą tenka darbdaviui. LAT nurodė, kad jeigu darbdavys neįvykdo savo pareigos supažindinti darbuotoją su jo pareigomis ir darbuotojas dėl nežinojimo neatlieka arba netinkamai atlieka tam tikras pareigas, šie darbuotojo veiksmai negali būti kvalifikuojami kaip kaltė ir negali būti drausminės atsakomybės pagrindas.

Todėl darytina išvada, kad tuo atveju, jei darbuotojas gavo drausminę nuobaudą už netinkamą pareigų, su kuriomis jis nebuvo supažindintas, vykdymą, ieškoti teisybės jam yra verta.

Pažymėtina, jog pirmoji instancija, į kurią privalu kreiptis dėl darbdavio skirtos drausminės nuobaudos teisėtumo, yra Jūsų gyvenamojoje teritorijoje veikianti Darbo ginčų komisija.

Kokie nepilnamečių apklausos ypatumai?

Ar klasės vadovas privalo dalyvauti ikiteisminio tyrimo apklausoje, per kurią apklausiamas nukentėjęs moksleivis? Koks tokių apklausų dažnis ir tvarka?

Nepilnamečių liudytojų ir nukentėjusiųjų apklausos tvarką nustato Baudžiamojo proceso kodekso (BPK) 186 str. Vadovaujantis minėto straipsnio 2 d., jaunesni kaip aštuoniolikos metų liudytojas ar nukentėjusysis ikiteisminio tyrimo metu paprastai apklausiami ne daugiau kaip vieną kartą. BPK 186 str. 5 d. nurodo, kad jaunesnio kaip aštuoniolikos metų liudytojo ar nukentėjusiojo apklausoje turi teisę dalyvauti jo atstovas. Atstovais pagal įstatymą gali būti tėvai, įtėviai, globėjai, rūpintojai ar įstaigos, kuri rūpinasi nepilnamečiu, įgalioti asmenys.

Proceso dalyvių prašymu arba ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo iniciatyva į jaunesnių kaip aštuoniolikos metų liudytojo arba nukentėjusiojo apklausą privalo būti kviečiamas valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos atstovas arba psichologas, kurie padeda apklausti nepilnamečių, atsižvelgdami į jo socialinę ir psichologinę brandą.

Todėl darytina išvada, kad ikiteisminio tyrimo apklausoje, per kurią apklausiamas nukentėjęs moksleivis, jo klasės vadovas dalyvauti ne tik neprivalo, bet ir neturėtų.

Parengė Vytautas STRAZDAS

NE SPAUDAI

Tikėjimas

Kuo aukštesnis finansiniais nusikaltimais įtariamas asmuo, tuo labiau jis tiki, kad gyvena teisinėje valstybėje ir bus išteisintas!

Direktoriaus žiedas

Priminsiu tegu ir gerai žinomą istoriją apie Saliamono žiedą, ant kurio išorinės pusės buvo išraižyti žodžiai „Viskas praeina“. Kai dėl kažko įtūžęs karalius nusimovė ir metė žiedą, pamatė įrašą ir vidinėje pusėje. Pakėlęs perskaitė – „Ir tai praeis!“.

Direktoriaus žiede galėtų būti priminimas: „Ir auditas praeis!“

Įprotis

Kartais stebimasi ar piktinamasi, kad gražios, mielos moters vyras dar turi meilužę.

Išmintingasis karalius Saliamonas turėjo septynis šimtus žmonių ir, nepaisant to, dar tris šimtus sugulovių.

Nelemtas vyriškas įprotis!

Tarp

Apie nuo nieko nepriklausantį žmogų sakoma: „Virš jo – tik dangus!“

Kuomet reikėtų sakyti: „Po juo – tik pragaras!“

Žinovai

Pedagogai kartais pasiskundžia, esą kiti, nedirbę ir nedirbantys mokykloje, manosi puikiai išmanantys švietimą.

Ką gi, kiekvienas sprendžia pagal savo mokyklinius metus. Visa laimė, kad šiais laikais nėra antra- ar net trečiamečių. Štai tie būtų tikri švietimo profesionalai!

Sunkus klausimas

Negali būti abejingas žmogui, kuris vis kartoja ir kartoja: „Ką daryt? Ką daryt? Ką daryt, jei tavęs nemyli niekas...?“

Pasakytau, kad žinotau...

Amžiaus tarpsniai

Kolegė atsargiai nusistebėjo, kad vėl skaitau paauglių literatūros klasišką „Pamažėle grįžtu į šį amžiaus tarpsnį, – paaiškinau. Ir pridūriau: – Po metų kitų gal skaitysiu „Tris paršelius“. O paskui jau tik kryžtausiu...“

Troškimai

Tarpukario Lietuvoje buvo populiarus šūkis „Mes be Vilniaus nenu-rimsim!“

Dabar bent kiek nuo gimtosios žemelės pasistiebusiam politikui Vilniaus jau maža – paduok jam ministeriją!

Optimistas

Tikiuosi, kad ta liga – kaip ji ten vadinasi? – na, žinote jos požymius – kokie gi jie ten? – man negresia.

Džiunglių tvarka

Gera žinomoje Mauglio istorijoje apie tigrą Širchaną nuolatos net prisiplojęs prie žemės sukiojasi šakalas Tebekis – praneša, ką džiunglėse kalba apie tigrą, pašlovina kiekvieną jo „žygį“.

Taip ir valdžios džiunglėse.

Kęstutis MILIAUSKAS

Gal metas baigti eksperimentus su vaikais?

Perskaičius švietimo ir mokslo viceministrės Genovitos Krasauskienės siūlymus (straipsnis „Kaip užtikrinti aukštą kokybę mokyklose?“, „Dialogas“, Nr. 45), negalėjau likti abejinga ir nesureaguoti.

Gal ponia Krasauskienė jau pamiršo tuos laikus, kai pati buvo mokinė, gal pamiršo tą nerimo jausmą, kai žinai, kad kitą dieną tavęs laukia kontrolinis, testas, jau nebekalbu apie egzaminus? Ar nesusimąstė, jog priežastis to, kad „visą laiką gerai mokėsis vaikas staiga neišlaiko valstybinio brandos egzamino ar gautą prastą įvertinimą“ (kaubūtėse pateikiu straipsnio citatas), gali būti anaip tol ne prasta ugdymo kokybė, o tiesiog stresas?

Gal patiems ministrams, viceministrams ir įstatymų kūrėjams būtų pravartu tai prisiminti – išlaikyti kokį vieną, antrą, trečią egzaminą? Siūlau „tarpinius, visiems vienodus pasitikrinimus“ valdininkams kadencijos metu, – taip ir jiems bus „lengviau įvertinti savo galimybes“, ir Vyriausybei bus „aiškiau, kur pasistengti“.

Nesuprantu, kodėl tuomet politikai, atšakingieji valdininkai bei kandidatai į jų postus taip pyko ir reiškė nepasitenkinimą, kai reikėjo pademonstruoti savo anglų kalbos gebėjimus Prezidentei. Buvo galima girdėti jų replikas: „Kaip kokius mokinius tikrina...“

O tai kuo laikomas tas mokinukas Lietuvoje?! Manoma, kad jis neturi jausmų, emocijų, jam svetimas streso, nerimo pojūtis? Kas mums, suaugėliams, davė lei-

Elenos Tervidytės nuotr.

dimą ir galią eksperimentuoti jų jautrumu, nepatirtimi, psichine sveikata?! Jau ir taip esame šalis, kurioje didžiausias jaunų žmonių savižudybių skaičius, vaikai patys nelaimingiausi Europoje, mokykla – vieta, iš kurios trokštama bėgti, ji siejama su nemaloniausiais pojūčiais. Dabartinės ugdymo programos „nebeapžįjamos“ nei mokytojams, nei mokiniams.

Daugelio valdininkų siūlymai tokie absurdiški, kad imi abejoti jų sveiku protu. Lietuvoje vyrauja nuostata, kad kiekvienas į valdžią atėjęs veikėjas privalo ką nors radikaliai pakeisti. Taip, suprantu, pokyčių reikia, bet ne tokiomis drastiškomis priemo-

nėmis, nepagalvojant apie tą žmogų, kurį tie pokyčiai tiesiogiai palies, – pokyčiai turi būti labai gerai apgalvoti, išjausti. Negalima eksperimentuoti su žmonėmis, o ypač su jaunais žmonėmis – jie yra labai jautrūs, jiems reikia jaustis saugiems, o saugumą užtikrina stabilumas. Japonų išmintis sako: „Didžiausia nesėkmė gimti permainų laikotarpiu.“ Lietuvoje permainų laikotarpis tęsiasi jau daugiau nei 20 metų. Gal jau laikas stabtelėti ir tiesiog pasirūpinti gyvenimo stabilumu?

Gal imkim ir sukurkim tokią mokyklą, kurioje vaikams būtų gera ir saugu, su jais būtų elgiamasi pagarbiai? Tuomet nereikės

gaudyti mokinių, bėgančių iš pamokų, nereikės rašyti tarnybinių išspėjimų ir svarstyti susirinkimuose jų elgesio problemas, o ir pažangumas bus aukštesnis.

Puikiai žinome, kad tai, ką darai su meile ir entuziazmu, saugioje ir motyvuojančioje aplinkoje, visuomet duoda geresnių rezultatų nei tai, kas yra tau primesta ir kelia nuolatinį nerimą.

Kaip pedagogė ir kaip mama, siūlau nelikti abejingiems tokiems siūlymams ir neleisti taikyti tokių priemonių, kurios mūsų vaikus daro nelaimingus. Siūlau tai aktyviai aptarti Tėvų forume.

Dvyliktoko mama **Irma KUOJIENĖ**

Švietimo spaudos dabartis bei asmeninė vizija

Tomas UBARTAS

Telšių „Džiugo“ gimnazijos geografijos mokytojas

Kaip jau žinome, laikraštis „Dialogas“ baigia savo gyvavimą. Vienas iš mano tinklaraščio komentatorių užsiminė, kad švietimo tema rašančių rimtesnių leidinių kaip ir nebėra, nebent „Švietimo naujienos“. Asmeniškai man šis informacinis leidinys labiau primena Švietimo ir mokslo ministerijos leidžiamą „brošiūrą“, kurioje didžioji dalis informacijos sukasi apie ministerijos nuveiktus darbus, panaši padėtis ir su „Mokyklos žiniomis“. Sveikintina „Šviesos“ leidyklos iniciatyva leisti „Šoktoną“.

Tačiau visi šie minėti leidiniai tik fragmentiškai atskleidžia švietimo temą. Atskiros švietimo grandys, kaip antai aukštasis mokslas, mokyklos ar ikimokyklinės įstaigos, gyvena atskirą savo gyvenimą. Jį kartais sudrebina vienas kitas straipsnis, pasirodęs informaciniuose portaluose. Tada visi pasidžiaugia, nors būkime atviri, dažniau nusivilia ir komentarus paverčia sрутų duobe. Didelis informacijos kiekis švietimo tematika keliai į interneto platybes, daugeliu atvejų ten ir paskęsta, bet apie skaitmeninį turinį šį kartą nekalbėsiu, palikime tai kitam įrašui.

Viso mano šio verkšlenimo pagrindinė mintis – neturime profesionalaus leidinio apie švietimą. O kaip jis turė-

tų atrodyti? Kas jame turėtų rašyti? Ką jame reikėtų rašyti? Ar toks leidinys apsimokėtų finansiškai? Kam jis būtų skirtas? Kas jį skaitytų?

Asmeniškai aš nematau profesionalaus, švietimo tematika rašančio leidinio laikraščio pavidalu. Man popierinis laikraštis asocijuojasi su greitu maistu – perskaičiau ir išmečiau, todėl žurnalo formatą laikau rimtesniu ir turinčiu daugiau šios tokios išliekamosios vertės. Kaip pavyzdys, man labai imponuoja tokie žurnalai kaip „IQ“ ar „Valstybė“. Juose randu profesionalių straipsnių, kuriuos rašo savo srities specialistai, įdomios apžvalgos, platus temų spektras. Žurnalai traukia savo išvaizda, kad ir ta pati reklama juose atrodo žymiai patrauklesnė.

Skaitydamas šiuos žurnalus visada bandau įsivaizduoti į švietimo bendruomenę orientuotą panašų leidinį. Jame vietą rastų profesionalūs, specialistų ruošti kritiniai straipsniai, būtų talpinami interviu su garsiais Lietuvos ir pasaulio švietimo atstovais, publikuojamos įvairios apžvalgos. Žurnale būtų galima skirti atskiras rubrikas, orientuotas į aukštąjį mokslą, mokyklą, profesinį mokymą, mokinius, studentus, mokytojus, dėstytojus ir t. t.

Visada sukau galvą, – o kaip su reklama? Iš ko toks žurnalas turėtų išgyventi? Sakysite, jog švietimas tai ne verslas, sportas ar IT, – tačiau nejaugi neatsirastų norinčiųjų reklamuotis profesionaliai rašomame žurnale? Mes kalbame ne vien apie mokyklą, bet apie visą švietimo sektorių. Jei žurnalo temų spektras platus, logiška, kad jį skaitys žymiai platesnis ratas žmonių, o tai jau savaime signalizuoja apsimokėjimą savo reklamą talpinti būtent tokiam specializuotame žurnale.

Švietimo tematikos nepopuliarumą užgožia mūsų nuolatinis švietimiečių verkšlenimas ir murdymasis savo sultyse. Taip nuo savęs atstumiamės kitus, tampame izoliuoti ir nesuprasti. Susikoncentruojame į labai siaurą, tik mums svarbų švietimo pasaulį ir kaltiname kitus, kad jie nesupranta mūsų. Jie ir nenori to daryti, nes mes vien savo buvimu nesame įdomūs. Reikia pagaliau išeiti iš savo komforto zonos, pamatyti kitus ir stengtis būtent jiems parodyti, ką veikiamo, kaip gyvename, kokios problemos mus kamuoja ir kuo turime džiaugtis bei didžiuotis.

Skelbta www.altajus.net

„Dialogo“ SUDIE (I)

Realybė ir viltis

Mokytoja Violeta Tapinienė: „Gyvename lyg Dostojevskio romanuose, kur ankštų kambarių tvankumoj, parduotuvių ir autobusų grūsty, įstaigų labirintuose vyksta sukrečianti pažemintųjų ir nuskriaustųjų drama. Nepasitikėjimas, įtarumas, piktas džiaugsmas dėl kito nesėkmės – bene svarbiausios šiandien žmonės vienijančios gijos. Akivaizdžiai regime, kaip asmenybė iškrenta iš ekologinės kultūros sistemos, nesusigauja savyje ir patenka į aklą priklausomybę nuo naujausių idėjinių visuomenės gyvenimo žodžių.“

Taigi daugėja vienadienių kovotojų, pirmiausia išsėdusius dėl savęs, kad jau nebeužima (ar dar neužėmė) geresnės vietos po saule, daugėja fanatikų, kurių liguistai irzlus protas nepajėgia aprėpti jį supančios aplinkos spalvų bei atspalvių, tenkinasi tik bėgliais išpūdziais, patvirtinančiais jo tiesą. Be jokios atsakomybės.

Liūdniausia, bet, matyt, dėsninga, kai šitoj išsėdusių minioj matai mokytojus. <...>

Ne prieš kolegas aš, o prieš jų nekritišką žvilgsnį į save. Aš už vaiką, susigūžusį, piktą, tinginį, nes tai mūsų, suaugusiųjų gyvenimo vaisiai. <...>

Tikiu – išsikaptysim, persirgsim. Prisiminkime tik viena – gyvename šiandien ir žmonėmis turime būti šiandien; suvokti – mokytojo širdis yra mokyklos alfa ir omega, be meilės auklėtas ir mokytas vaikas, kaip asmenybė, deformuotas, be meilės mokykla panaši į akmeninę dykumą.“

1992, Nr. 2

Šiandienos ateitis – rytdienos dabartis (interviu)

Istorikas, kraštotyrininkas, politinis veikėjas Gediminas Ilgūnas: „Aš žinau, kad ministrui D.Kuoliui bei kitiems naujiems žmonėms sulaužyti seną struktūrą buvo sunku. Totalitarizmas ypač šefavo švietimą. „Įtartinas“ pilietis galėjo dirbti statybose, bet ne mokykloje. Tarp pedagogų, kaip ir kitų profesijų žmonių, yra visokių – negalima žarsyti kolektyvinių kaltinimų. Mūsų mokytojai, ypač lituanistai, per 50 metų išauklėjo ne mankurtus. Šiandien tie, kurie reikalauja pašalinti mokytojus – buvusius komunistus, taip pat yra tų mokytojų išugdyti.“

Mūsų perdėm politizuota visuomenė dažnai nesugeba pakilti aukščiau ir nemato vertybių, tarp kurių yra ir švietimas. Tas priešų ieškojimas tarpsta net mokyklose. Atsirado ypač nemalonūs žmogaus tipas – persivertėlis...“

1992, Nr. 27

Peiliu prieš traukinį

Ginta Damanskytė: „Mažeikių mokytojų streikas sausio 15-ąją sutapo su Lietuvoje siaučiančiomis vėtromis ir plėšomais stogais. Gal ir netyčia taip išėjo, nes streikas pradėjo bręsti dar lapkričio mėnesį. Kylant kainoms, mokytojai priversti buvo pasidaryti taupumo menininkais. Vieni virtuozai išmoko apkarpyti šeimos biudžetą, kur ir taip jau skylės. Kiti, prigimties apdovanoti ne tik pedagogų, bet ir gamtos mylėtojų dovanomis, soduose ėmė auginti paršelius. Tylūs šeimnininkai, tylūs jų kiaulės – mėsa ant stalo...“

1993, Nr. 4

Negelbėkim nuo vilko

Pranas Sasnauskas: „Kai mąstau apie tautinę mokyklą, prisimenu vaikišką televizijos filmuką, kur mažas berniukas sėdi ir galvoja apie didvyriškus darbus: „Jeigu dabar senelę užpultų vilkas, aš šokčiau ir išgelbėčiau“, – mąsto berniukas, o senelė prašo parnešti vandens, nes jai sunku. „Senele, netrukdyk man galvoti apie svarbius dalykus“, – pyksta berniukas ir galvoja toliau, kad, senelai įkritus į upę, jis didvyriškai kristų į vandenį ir ją išgelbėtų. <...>

Ar ne panašiai elgiamės ir mes: plepame apie aukštas idėjas, bet nematome, kad jauni neranda vietos visuomenėje...“

1993, Nr. 36

Iš paplentės

Literatūrologė, eseistė Solveiga Daugirdaitė: „...Autobusas vis dėlto atvažiavo, ir mudvi plepėjome toliau. Apie tris kates, kurias ji laikiusi: viena padvėsė, kitai dar kažkas atsitiko, o trečią „girtas tėvas užmušė“. Taip ir pasakė. Kosėjo ta mergaitė be paliovos. Sakau, grįžus namo pasimatuok temperatūrą.“

– Mes neturim termometro, – vėl visiškai paprastai atsakė ji.

Utenoj išsiskyrė ties sankryža: ant kalnelio, už Basanavičiaus biusto, rusų mokykla, o man reikėjo į

priešingą pusę. Jaučiaus išmušta iš vėžių, nors dorai nesupratau kodėl.

Ir kai savaitę po šitos kelionės karščiuodama namuos gulėjau pataluos, gerai žinojau, kodėl išsibeldžiau žiemą į kelionę: kad susitikčiau paauglę, kurios nė vardo nebeatsimenu. Ir po to nebegalėčiau klausytis skundų, „kaip blogai gyvenam“. Aš turiu termometrą, šalia manęs susiraičius nemušama ir savo svarbą jaučianti katė, kurią, mažą atklydusią į sodą, kadais priglaudėm, o piniginių beveik visada guli dešimt litų...“

1994, Nr. 19

Monologinė Lietuva

Prof. Arvydas Šliogeris: „Totalitarinį režimą turėjo pakeisti demokratija, vergiją – laisvė, „išmintingą“ nomenklatūrinės klikos botagą – savivalda, grindžiama paprasčiausiu sveiku protu ir kiekvieno piliečio atsakomybe už savos bendruomenės ir valstybės likimą. Visų šių lūkesčių ir permainų pamatas turėjo būti dialogas, pavienių asmenų ir socialinių grupių pokalbis apie bendrus reikalus ir, jei lydės sėkmė, susitarimas, kad šitie reikalai bus tvarkomi šitaip arba taip. Apimti audringų atgimimo metų svaigulio, manėme, kad dialogas ir susitarimas yra be galo lengvas dalykas. Išties – argi sunku protingiems žmonėms kalbėtis ir susitarti, jeigu susitarimas yra naudingas visiems ar bent daugumai? <...>

Tačiau kai nuslūgo didžioji nacionalinio pakilimo banga, staiga paaiškėjo, kad mus siejo tik bendras priešas. <...>

Dialogas neįvyko. Ir svarbiausia, jis neįvyko ten, kur jo stoka yra pražūtinga visai Lietuvai, vadinasi, ir kiekvienam iš mūsų.“

1995, Nr. 1

Paskutinis kantrybės lašas

Danguolė Straizienė: „Švietimo ir mokslo ministerija praėjusį pirmadienį kreipėsi į Vilniaus miesto apylinkės prokuratūrą, kad būtų išaiškintos matematikos, geografijos, vokiečių bei anglų kalbų egzaminų medžiagos pasklidimo aplinkybės bei kaltininkai ir nustatyta nusikaltimo sudėtis. To Lietuvos švietimo istorijoje turbūt dar nebuvo...“

1996, Nr. 25

Gretimo pasaulio vaikai

Arūnas Marcinkevičius: „...Įvažiuojame į didžiulį „dubenį“, kurio dugne tarsi musės ropinėja juodi taškai. Tai – žmonės! Vienoje rankoje – kauptukas, antroje – krepšys. <...> Pagaliau Lietuvos televizijos žurnalistei pavyko prakalbinti vieną berniuką. Paklaustas, ko labiausiai norėtų, atsako – nu-

mirti. Jis nenorįs turėti žmonos ar vaikų. Ir gyventi mieste, kaip visi žmonės, nenorįs, nes ten, anot berniuko, – jau kitas pasaulis. Tik dėl mašinos susimąsto, – tikriausiai norėtų. Po vaišių čia pat, sąvartyne (dešrelės, batonas, bandelės, arbata), keli atsiradę vaikai sutinka „pasižiūrėti“. Juolab kad sąlygos demokratiškos: nepatiks – grįšit...“
1996, Nr. 38

Siūlau mane pirkti

A.Strumilienė ir E.Strumila: „Lyg stebuklo lauksime Jūsų atsakymo ir pagalbos: kaip įsidarbinti Vilniaus mokykloje matematikui vilniečiui. Kam tada rengiami specialistai, jeigu jie niekur nepageidaujami ir nereikalingi? Argi iš tiesų Vilniaus mokyklos perpildytos matematikos, informatikos, fizikos specialistų? Kaip įsidarbinti eiliniam mirtingajam, turinčiam diplomą, žinių ir noro dirbti, bet neturinčiam pažinčių?..“
1997, Nr. 29

Trečiųjų teismas?

Stasė Bučiuvienė: „Jei nežinotum, kad Lietuvoje yra 150 akademikų, pamanytum, jog Z.Zinkevičius – vienintelis. Tiek dėmesio, liaupsių, panegirikų susilaukė jis pastaraisiais metais. Išplėstiniame Krikščionių demokratų partijos valdybos posėdyje pagyrų buvo prisotintos visų kalbų įžangos. <...> 1992-aisiais reforma ėmė stoti – LDDP jos programos nepripažino valstybine. Prasidėjo neregėtas gyventojų skurdinimas, slogi priešprieša su menka, daugiausia nešvariais būdais pralobusia visuomenės dalimi. Baimė dėl kasdienio duonos kąsnio atitraukė žmo-

nių dėmesį nuo pertvarkymo procesų, vykstančių mokykloje, nuo bendrųjų tautos, valstybės reikalų. Slopo žmonių pilietinis aktyvumas, taip ryškiai pasireiškęs pirmaisiais Atgimimo metais. Nesiliovė teisinis nihilizmas, buvo toleruojama valdininkų korupcija. Ir kaip manot, kas dėl to kaltas? Mokykla! „Depolitizavo!“ „Nupilietino!“... Lyg politikai būtų nematę tūkstančių žmonių, neturinčių darbo ir pastogės. Lyg nežinotų kraupios sociologinių tyrimų išvados, bylojančios, jog 55 procentai jaunų žmonių nori išvažiuoti iš Lietuvos, jog 12 procentų į Lietuvą niekada negrįžtų...“
1998, Nr. 8

Violeta

Rašytojas, žurnalistas Laimonas Tapinas apie žmoną – mokytoją Violetą Tapinienę: „Be jokios abejonės, Violeta – labai kūrybiška asmenybė. Studijų metais rašė neblogus eilėraščius. Jos ir pamokos – savotiški spektakliai, kuriems ji nuolat rengiasi ir siekia, kad vaikams būtų ir linksma, ir graudu. Jos sugebėjimai, potenciala – gerokai didesnei auditorijai, bet be vaikų ji negali. Mokykla – tai ne tik kūryba, bet ir sunkus, nekūrybiškas darbas, kai reikia per naktį ištaisyti 100 sąsiuvinį. Buvau suradęs jai darbą, kaip man atrodė, daug kūrybiškesnį, bet ji ir į kalbas nesileido.“
1999, Nr. 5

Elenos Tervidytės nuotr.

Kas Lietuvoje didžiausi optimistai? (interviu)

Lietuvos Respublikos Prezidentas Valdas Adamkus: „Jeigu šiandien reikėtų pasakyti, kas Lietuvoje optimistiškiausiai žvelgia į gyvenimą, atsakyčiau – mokytojai. Aš jiems nuoširdžiai dėkingas už ištikimybę savo profesijai. Džiaugiuosi, kad tokių žmonių turime. Jie išlieka optimistai net ir sunkiomis sąlygomis.“
1999, Nr. 29

Kaip zuikio pėdos ant balto sniego (interviu)

Rašytojas Juozas Aputis: „Žervynuose jau 27 metai. Pirkau seną laužą. Reikėjo tvarkyti, šulinį kasti. Namui gal 170 metų. Bėda tampa malonumu. Aš mėgstu medžio darbus. Kaži ko išpešti neišeina, bet funkcionalūs darbai patinka. Ir tekinti moku, ir išsiobliuoti, ir krosnį mūryti.“
2000, Nr. 3

Karmą galima keisti (interviu)

Poetė Nijolė Miliauskaitė-Bloženė: „Penkerius metus praleidau internate. Dabar tuo labai džiaugiuosi, nes tai buvo vertinga patirtis. <...> Ten, nors uždaryta, nors kiekvieną sykį reikėjo prašyti leidimo, kad išeitum į miestą ar savaitgaliui išvažiuotum namo, nors privalu buvo paklust disciplinai, jutau, kad esu laisva – savo viduje, kad niekas negali kontroliuoti mano minčių, kad galiu kurti.“
2000, Nr. 3

Viltingas prablaivėjimas

Prezidento Valdo Adamkaus patarėjas Darius Kuolys: „Gyvenimo kaita antrąjį nepriklausomybės dešimtmetį bus dar spartesnė. Laiku nepriimti sprendimai turės dar sunkesnių padarinių. O mūsų turimos alternatyvos – tik dvi. Galime susigūžti. Užsisklęsti ir „kietai lietuviškai mąstyti“, kad „viskas praeis kaip ir anksčiau praėdavė“. Arba sąmoningai ir valingai eit projektuojamos kaitos keliu.“
2000, Nr. 10

Suprasti? Išteisinti? Pasmerkti?

Poetas Algimantas Baltakis: „Prieš mirtį rašytojas (Juozas Baltušis – red. pastaba) visų atsiprašė, kvietėsi monsinjorą K.Vasiliauską. Bet žmonės toliau degino knygas, keikė... Paryžiuje jo romaną skaitė, O Lietuvoje su juo buvo elgi-

masi nežmoniškai. Gal ateityje nebepainiosime kūrybos ir gyvenimo? Juk ne vien pas mus tokių atvejų būta (pavyzdžiui, K.Hamsunas). Bet toks baisus elgesys – tik pas mus.“
1999, Nr. 14

Gyvenimas yra tai, kas virš mūsų jėgų

Rašytoja Vanda Juknaitė: „Mes nesam išmokę laikytis vieni kitų ir paremti vieni kitus. Vaikas yra tas lakmusas, kuris atveria šio ryšio praradimo siaubą. Ir niekas kitas be žmogaus negali to pakeisti. Natūralu, kad kai žmogui sunku, jam reikia artimųjų paramos. Kai žemei drebant paimi savo vaiką ir glaudi iš visų jėgų, tai ne tik vaiką nuramini, bet ir pats tampi stipresnis.“
1999, Nr. 15

Lituanistų konferencijos rezoliucija svarstyta Seime

„Birželio 2 d. Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto posėdyje buvo nuspręsta: pritarti pagrindiniams III lituanistų konferencijos (organizatoriai – Vilniaus 9-oji vidurinė mokykla ir „Dialogo“ redakcija – red. pastaba) „Literatūra mokykloje pokyčiai ir požiūrių sankirtos“ rezoliucijos keliams reika-

lavimams ir rekomenduoti Švietimo ir mokslo ministerijai išanalizuoti mokytojų pasiūlymus, parengti atitinkamus dokumentus ir 1999 m. rugsėjo mėnesį informuoti komitetą apie tai, kas daroma įgyvendinant priimtinus mokytojų siūlymus.“
1999, Nr. 23

Pradžios diena

Zita Nauckūnaitė: „Kas mokiniui Rugsėjo 1-oji? Jei mokykla nėra per daug išipykus – šventė. O mokytojai tai – didelės atsakomybės diena. Pradžios diena. Ir visa pir-

moji rugsėjo savaitė – Pradžios savaitė. Dar neklojami pamatai, dar tik žymima, kur jie bus; dar neskamba akordai – dar tik derinamos stygos. Tačiau ar jos bus suderintos, ar bus Pradžia – priklauso nuo Mokytojo.“
1999, Nr. 29

Dievas ir tarnas 45 minutėms

Literatūrologė Rima Pociūtė: „Blyškus, suvargęs ir užguitas, tepajėgiantis šiaip taip pratempti pamoką mokytojas yra vaikų nekenčiamas. Jiems jis ar ji yra pralaiminčio žaidėjo simbolis, tad ir šio pasaulio grėsmingumo, negatyvizmo simbolis. <...> Mokytojo asmenybės potencialas turės būti jei ne „valstybės saugomas“, tai bent svarbus „suinteresuotiems asmenims“. Vaikų ateitim iš tiesų besirūpinantiems.“
2000, Nr. 40

Svarbiau grūdinti dvasią (interviu)

Prof. Rolandas Pavilionis: „Džiaugsmas paprastai atsiranda iš kančios. Tiktai per kančią įmanoma pasiekti tikrąjį rezultatą. Dėl to, kad ir kaip paradoksaliai tai skambėtų, aš tikiu, kad sunkumai žmogaus gyvenime yra būtini.“
2001, Nr. 36

Atsiveriančio pasaulio magai

Dr. Alma Stasiulevičiūtė: „Taigi Maskvoje juodžiausiu sovietiniu laikotarpiu atgavau tikėjimą. Ir sugrąžino jį rusė – taip ji man stuktėlėjo. Iki šiol manau, kad mokytojas gali duoti daugiau negu tėvas ar motina.“
2001, Nr. 36

Norėjau būti mokytoja (interviu)

Mokytoja, rašytoja Vilija Terleckaitė-Dailidienė: „Esu išėjusi iš klasės. Ir ne kartą. Visada po to labai graužiuosi. Vaikai moka ir įžeisti. Ilgainiui išmoksti saugotis, savo jautrių vietų jiems nerodyti...“
2001, Nr. 38

Drumzlina švietimo upė

Premjero Algirdo Brazausko patarėjas Arvydas Juozaitis: „Lietuvos mokyklos upė teka jau gerą dešimtmetį. Krantai galėjo nusistovėti, sutvirtėti, o ir delta, regėjosi, čia pat. Tik kad ne, taip nenutiko. Kuo daugiau vandens nuteka, tuo siauresnė darosi upė, o ir krantai vos laikosi. Ant tų krantų stovintieji kartoja: „Reforma“. Tuo tarpu plukdomieji upe tylomis ryja vandenį ir kužda: „Eksperimentas“...“
2001, Nr. 44

Sveikatingumo diena V.Kudirkos progimnazijoje

Šiaulių Vinco Kudirkos progimnazija jau 20 metų dalyvauja tarptautiniame sveikatą stiprinančių mokyklų tinklo projekte „Sveika mokykla“. Šįsyk mokytojai surengė sveikatingumo dieną „Augu sveikas, judrus, sumanus“.

Pirmiausia atėję į mokyklą visi vaikai ir mokytojai mankštinosi: kiekviena klasė turėjo parengtus savo mankštos „specialistus“, kurie mokė mankštintis ne tik savo, bet ir pradinių klasių bei lopšelio-darželio „Sigutė“ vaikus. Pasimankštinę vaikai išsiskirstė į klases, kuriose vyko įvairiausi įdomūs renginiai. „Muzikos terapijos“ kabinete mokytoja S.Šimkienė vaikams pasiūlė begalę dainų, kurias dainuodami mokiniai šoko. Mokyklos slaugytoja I.Kvedarienė mokinius supažindino su maisto piramide, padedančia tinkamai subalansuoti mitybą, pademonstravo muliažą, parodantį, kas atsitinka, kai užsikemša kraujagyslės, mokiniams leido sudėlioti maisto produktus į piramidę, paaiškino, kokių produktų reikėtų vengti arba kuo mažiau vartoti. „Tvarkos biuro“ šeimininkė B.Jokubaitienė aiškino mokiniams, kas yra GMO, kaip reikia saugoti aplinką; įgytas žinias mokiniai pasitikrino viktorinoje. Smagūs užsiėmimai mokinių laukė ir sporto salėje. Čia kūno kultūros mokytojai M.Laukaitytė ir G.Briedis pakvietė visus į renginį „Pajudėk – netingėk“: vyko varžy-

bos dviese „sulipus“ į per dideles kelnas, kvadratas su dviem išpūdingo dydžio kamuoliais, įvairios estafetės. „Šachmatų pasaulyje“ (mokyt. D.Paneckienė) vieni mokėsi žaisti šachmatais, o kiti demonstravo savo išmonę varžybose. „Žaidimų terapijoje“ (mokyt. M.Rovė ir V.Doniela) mokiniai susipažino su jiems neįprastais žaidimais. Visos klasės dalyvavo mokyklos valgykloje vykusioje sveiko maisto degustacijoje „Sveika ir skanu“. Kiekviena klasė atnešė degustuoti kokį nors sveikuolišką patiekalą: buvo galima paragauti ir sausinių be cukraus, ir sveikuoliškos chalvos, ir bananų, morkų pyragų. Mokytojos L.Klimavičienė ir B.Ežerininė spaudė vaisių ir daržovių sultis, o vaikai turėjo atspėti, kokias sultis geria. Plepiausiems penktokams teko degustuoti ne tik morkų, obuolių bei apelsinų, bet ir kartokas ridikų sultis. Čia mokiniai išklaušė ir savo draugų, dalyvavusių skanduočių bei eilėraščių konkurse, kūrinių, geriausių tekstų kūrėjams buvo įteiktos Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centro Vaikų sveikatos skyriaus padėkos.

Viską vainikavo orientavimosi varžybos „Rudens taku“ miesto parke, kurias organizavo Jaunųjų turistų centro orientavimosi sporto mokytojai R.Veršinskas ir A.Gapšys.

Rita SAMOŠKIENĖ

Kriukiečiai – tarptautinės veiklos iniciatoriai

■ **Metodinės dienos dalyviai stebėjo atviras Kriukų mokyklos mokytojų pamokas bei specialiuosius užsiėmimus.**

Joniškio r. Kriukų pagrindinė mokykla jau daugelį metų bendradarbiauja su Latvijos Bauskės r. Vecsaulės pagrindine. Šios mokyklos pedagogų prašymu, kriukiečiai pas save kolegoms iš Latvijos organizavo tarptautinę metodinę dieną specialiųjų poreikių (SP) mokinių mokymosi bendrojo ugdymo mokykloje tema. Vykdytos kvalifikacijos tobulinimo programos aktualumą visų pirma lemia besikeičianti situacija Lietuvos bendrojo ugdymo mokykloje – nuolat daugėja SP vaikų, todėl mokytojams tenka nuolat tobulinti savo pedagoginę kvalifikaciją, įgyti vis daugiau dalykinės kompetencijos žinių, reikalingų darbui su tokiais mokiniams. Tuo tarpu kaimyninės Latvijos pedagogų patirtis šioje srityje kur kas kuklesnė – čia pagalba SP mokiniams pradėta intensyviai teikti vos prieš porą metų, vis dar tebekuriama tokios pagalbos teikimo sistema, įstatymų bazė.

Į Kriukus atvykusiems švietimo sistemos specialistams (renginyje dalyvavo ir Joniškio rajono švietimo pagalbos specialistai: Gataučių Marcės Katiliūtės, „Saulės“ pagrindinės mokyklos, Mato Slančiausko progimnazijos specialieji pedagogai, rajono Psichologinės pedagoginės tarnybos logopedas) buvo sudaryta galimybė stebėti atviras pamokas, specialiuosius užsiėmimus, kuriuos vedė pagalbos mokiniui specialistas, taip pat buvo parengti pranešimai apie darbo su SP mokiniams sistemą Lietuvoje, metodines priemones, rekomendacijas. Renginio pabaigoje dalyviams buvo pristatyta tarptautinio projekto „Piliečio kelias“ Forumo teatro minikonferencija SP mokinių integracijos į mokyklos bendruomenę tema.

Joniškio r. Kriukų pagrindinės mokyklos specialioji pedagogė **Elena ČOJ** ir lietuvių kalbos mokytoja **Ligita EITKEVIČIENĖ**

„Mes visi galim!“

Panevėžio specialiosios mokyklos mokinių atstovai Tarptautinę žmonių su negalia dieną (gruodžio 3-iają) surengė pasirodymą ir kūrybines dirbtuvėles Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės vaikų ir jaunimo literatūros centro erdvėse. Visi mokyklos mokiniai turi intelekto negalią, todėl šią dieną stengiamasi minėti įtraukiant kuo daugiau vaikų iš kitų miesto ugdymo įstaigų, tokiu būdu skatinant visų renginio dalyvių naujas augimo galimybes. Negalią turintys mokiniai gali save išreikšti įvairiose srityse, todėl jie bibliotekoje dainavo daineles, šoko šiuolaikinius šokius – taip pademonstravo savo stipriausius gebėjimus ir kūrybiškumą jauniems bibliotekos lankytojams.

Siekiant sustiprinti bendravimo ir bendradarbiavimo įgūdžius, paįvairinti vaikų patirtį ir socialinius gebėjimus buvo orga-

nizuotos kūrybinės dirbtuvėlės, kurių metu specialiosios mokyklos mokiniai kartu su lopšelių-darželių „Nykštukas“ ir „Voveraitė“ ugdytiniais kūrė ir aplikavo bendrą dienos šūkį „Mes visi galim!“ Grupinis darbas yra labai naudingas tuo, kad skatina neigiamų integraciją, naujų kontaktų užmezgimą, ugdo problemų sprendimo, iniciatyvumo, kūrybiškumo, pasitikėjimo kompetencijas. Seni laikraščiai, žurnalai, spalvotas popierius buvo plėšomi, lamdomi ir iš jų klijuojamos atskiros šūkio raidės.

Po bendros praktinės veiklos darželių atstovai buvo apdovanoti Panevėžio specialiosios mokyklos ugdytinių kurtais tolerancijos gėlėmis. Dėkojame visiems aktyviai dalyvavusiems!

Panevėžio specialiosios mokyklos psichologė

Dovilė JUOZAITYTĖ

ir socialinė pedagogė

Ingrida ANTANAITYTĖ

Didžioji Motušė – matematika

Tapo tradicija lapkričio mėnesį prisiminti, ką mes žinome apie tiksluosius mokslus. Šiaulių r. Gilvyčių mokykloje tuo tikslu kasmet organizuojamas projektas „Pamėk tiksluosius mokslus“. Organizotas jis ir šiemet.

9–10 klasių mokiniai dalyvavo jaunimui skirtoje virtualioje pamokoje „Pinigų valdymo gudrybės“, atlikdami testą pasitikrino savo finansinį raštingumą (ekonomikos mokytoja Laima Kairytė). Vis dėlto daugiausia buvo kalbama apie matematiką. Matematikos mokytojos Rūta Ablingienė ir Irena Slavinskienė parengė standus: juose pateikė informacijos apie su matematika susijusias įdomybes (skaičių simetriją, laiko banką ir kt.). Galiausiai mokiniai buvo pakviesti dalyvauti popietėje „Didžioji Motušė – matematika“.

Mokiniai sprendė uždutis, kūrė eiles apie matematiką. Nauja buvo – nurodytas aprangos kodas – matematika. Tai nebuvo sunki uždutis, nes aprangoje tikrai lengva surasti matematinių detalių: medžiagos piešiniai, sagos, kišenės ir t. t. Popietėje mokiniai užrištomis akimis turėjo atpažinti matematines figūras ir jas nunešti į nurodytą vietą. Didelį susidomėjimą sukėlė „magių“ pasirodymas: jomis tapusios mokytojos spėjo mokinių sugalvotus skaičius, nekalbėdamos įspėdavo iš lentelės mokinių pasirinktus skaičius. 8 klasės mokinė Simona parengė pateiktą su matematinėmis užduotimis – mokiniai turėjo pateikti atsakymus.

Irena SLAVINSKIENĖ,

Šiaulių r. Gilvyčių mokyklos

matematikos mokytoja

Popiečių ciklas ir „Žalios stotelės“ viešnagė

Panevėžio r. Kurganavos pagrindinėje mokykloje įvyko popiečių ciklas „Sveikata – pilnaverčio gyvenimo pamatas“. Pirmoji popietė buvo nukreipta prieš nuolat didėjančią moksleivių rūkymą ir pavadinta „Ką prarandame rūkydami ir ką išsaugo nerūkantys“. Popietės metu buvo rodomos skaidrės apie tai, kas paskatina pradėti rūkyti, apie tabako pramonės pinkles, priklausomybės atsiradimą, tikimybę susirgti įvairiomis ligomis. Vėliau mokiniai, susiskirstę į grupes, kūrė plakatus, raginančius nepradėti, o pradėjusiems – mesti rūkyti. Plakatus mokiniai pristatė ir pakabino savaitei mokyklos koridoriuje. Iš mokytojų sudaryta komisija plakatus įvertino ir nominavo. Išradingiausios buvo 5 ir 6 klasės.

Antroji popietė buvo nukreipta prieš įvairias kitas priklausomybes ir pavadinta „AIDS statistika ir žemėlapis“. Šios popietės metu buvo rodomos skaidrės apie AIDS istoriją pasaulyje ir Lietuvoje, pristatyta jos kraupi statistika. Mokinių buvo prašoma įsidėmėti paryškintas sąvokas, skaičius ir faktus. Po to vyko mokinių pro-

tų mūšis: vaikai pasiskirstė į 5 grupes; kiekvienai jų buvo duota po popieriaus lapą ir rašiklį, o ekrane pateikiami klausimai. Atsakymus taisė kitų grupių nariai, o pasitikinimui teisingi atsakymai buvo pateikiami ekrane. Susumavus rezultatus laimėtojai gavo mažas dovanėles, o visi dalyviai – ta tema išleistus kalendorius.

O dar mūsų mokyklą pasiekė „Žalios stotelės“ maršrutas. Atvyko iniciatyvinės grupės „Eko karta“ jau mums pažįstama narė – viena iš studijos „Sodo meno avilys“ įkūrėjų lektorė Danielė Šleženė ir naujoji narė – projekto „Žalia stotelė“ koordinatore Lina Bakšytė. D.Šleženė skaitė paskaitą ir rodė vaizdinę medžiagą apie tai, kas vyksta žiemą sode ir ką jame galima būtų nuveikti šaltuoju metų laiku. Paskaita buvo naudinga ne tik vaikams, bet ir mokytojams bei visiems besidomintiems, nes lektorė paneigė iki šiol tvirtas tiesas apie tai, ką sodininkas privalo atlikti prieš augalams užmiegant.

Lina MACKEVIČIENĖ,

Panevėžio r. Kurganavos pagrindinės

mokyklos biologijos mokytoja

Visa tiesa apie obuolį

Pranciškonų gimnazijos (Kretinga) 5–6 klasių mokiniai kartu su biologijos mokytoja Rima Novikiene surengė akciją „Pagiriamasis žodis obuoliui“: mokiniai rinko didžiausią, mažiausią, storiausią, skaniausią obuolį... „Ir dailės mokytoja Liudmila Liaudanskaitė, ir chemikė Vilma Švitrienė, ir fizikė Irena Černeckienė kartu su savo mokiniams pagerbė obuolį. Šeštų klasių mokiniai, lankantys Gamtos mokslų modulį, pristatė gimnazijos bendruomenei darbus apie obuolio svarbą mūsų sveikatai, jo kilmę. Dailės mokytoja kartu su savo mokiniams išpuošė gimnaziją informatyviais piešiniais apie šį vaisių. Vyko ir netradicinės pamokos: fizikos kabinete svorio matavimo prietaisais mokiniai matavo obuolio masę, chemijos laboratorijoje tyrinėjo, kaip atskirti, ar vaisius šviežias ir ar jo sultyse yra vitamino C...“ – pasakoja „Dialogui“ Pranciškonų gimnazijos jaunoji žurnalistė **Julija Jonušaitė**.

Rumunija: praeities nostalgija

Dana DOVYDAITYTĖ

Komunizmo muziejus

Rumunijos Dymbovicos apskrities valdžia nusprendė įsteigti vienintelį šalyje Komunizmo muziejų. Šiam sumanymui jau panaudota 200 tūkst. lėjų (apie 50 tūkst. eurų), kiti pinigai bus išskirti vėliau.

Muziejus atvers duris kareivinėse, kuriose 1989 metų gruodį karinio tribunolo įsakymu buvo sušaudytas buvęs socialistinės Rumunijos vadovas Nicolae Ceausescu ir jo žmona Elena. Turistai, lankantys Tyrgovištės miestą, galės išvysti šarvuotį, kuriuo diktatorius buvo atvežtas į suėmimo vietą, aplankyti kamerą, kurioje jis buvo laikomas, ir apžiūrėti jo sušaudymo vietą. Vadinis kareivinių vaizdas atitinka tą, kuris buvo 1989-aisiais. Restauraciniais darbams netgi panaudoti identiški dažai, kad aplinka visiškai atitiktų buvusiąją.

Susidomėjimas būsimuoju muziejumi, kaip mano jo steigėjai, neabejotinai bus didelis: jau dabar gauta paraiška iš Švedijos, prašanti įregistruoti būsimus lankytojus.

Tyrgovištės miestas yra įsikūręs Rumunijos pietuose, kalnuotoje vietovėje, dešinėje Jalomikos upės pusėje, už 75 km į šiaurės vakarus nuo Bukarešto. Miestas žinomas nuo XIII amžiaus pabaigos, jo istorija glaudžiai susijusi su Drakulos prototipu Vladu Tepesu, čia pastačiusiu Kindijos bokštą. Bet labiausiai, žinoma, jis garsėja kaip paskutiniojo rumunų diktatoriaus nužudymo vieta.

Į šį įvykį, lemtingai pasukusį šalies gyvenimą, rumunai žvelgia labai nevienodai. Tuo netrunki įsitikinti kiek ilgiau su jais pabendraus. Bet gal apie viską – iš eilės.

Atomazga – kruvina ir netikėta

Tai, kad socializmo laikų Rumunijoje vyravo Nicolae Ceausescu kultas, žino visi. Sprendžiant iš daugybės liudijimų, pats valdančiosios partijos vadovas jautėsi visagalis ir buvo nuoširdžiausiai įsitikinęs asmeniniu populiarumu tarp savos šalies gyventojų. Jo darbus kasdien liaupsino visuomenės informavimo priemonės, vadinamos jį „Karpātų genijumi“, jam tarnavo nepaprastai išsiplėtęs saugumo tarnybos „Sekuritate“ darbuotojų tinklas ir armija, pasirengusi nuslopinti bet koki masių nepasitenkinimo balsą. Aišku, disidentų atsisardavo, tačiau su jais būdavo negailestingai susidorojama.

Vienas iš garsiausių to meto disidentų buvo vengrų reformatų pastorius Laszlo Tokes, kovojęs dėl žmogaus teisių Rumunijoje. Kai 1989 metais „Sekuritate“ jį pabandė iškeldinti iš Timišoaroje esančių namų, ginti pastoriaus ryžtingai stojo visi parapijiečiai. N.Ceausescu liepė šaudyti į demonstrantus. Tai tapo paskutiniuoju gyventojų kantrybės lašu – šalyje kilo dideli neramumai. Norėdamas nuslopinti pasipriešinimą, N.Ceausescu įsakė sukviešti žmones Bukarešto aikštėje į mitingą, kuriame ketino prabilti su kalba apie imperialistinių jėgų užmačias pakirsti socializmo pamatus, tačiau išgirdo šauksmus „Šalin tironą!“ ir „Šalin komunizmą!“. Į vakarą aikštėje pasirodė tankai, pasigirdo šūviai, tačiau, nepaisant armijos įsikišimo, atkurti tvarkos nepavyko. Netrukus kariai atsisakė šaudyti į žmones ir N.Ceausescu su žmona sraigtasparniu spruko iš sosti-

nės. Vėliau jie persėdo į automobilį, tačiau Tyrgovištės mieste juos sulaikė kariškiai.

Čia buvo paskubomis suorganizuotas tribunolo posėdis, kurio metu sutuoktiniai buvo nuteisti mirties bausme. Mirties nuosprendis jiems įvykdytas 1989 m. gruodžio 25-ąją Tyrgovištės karinio dalinio teritorijoje. Jų bausmės vaizdo įrašas buvo transliuojamas daugelyje pasaulio šalių, matė jį ir Lietuvos gyventojai. Nužudytos poros kūnai buvo palaidoti Bukarešto Genčios karinėse kapinėse. Jų amžinojo poilsio vietas skyrė keletas dešimčių metrų.

2010 metų liepos 21 d. giminių prašymu palaikiai buvo ekshumuoti ir atlikta jų DNR ekspertizė. Kūnai buvo perlaidoti tose pačiose Genčios kapinėse, tik jau viename kape.

Rumunijos parlamento komisija neseniai paskelbė daugiamečių tyrimų rezultatus: užsienyje sąskaitų N.Ceausescu neturėjo, tačiau dėl šalies ekonominio nuosmukio ir blogo žmonių gyvenimo jis kaltas.

Karpātų Drakulos „karalystėje“

Diktatoriaus valdymo laikai tebėra gyvi vyresnio amžiaus žmonių atmintyje. Ir ne vienas juos prisimena kaip siaubingus. Norint aprašyti visus Ceausescu žygius šalies vadovo poste (o jis valdė šalį beveik 40 metų), rumunų istorikams prireiks nemažai laiko. Jis atnešė savo šaliai tiek bėdų, kaip joks kitas vadovas, net okupantai turkai ir vengrai. Ne veltui liaudyje tvirtai įsišaknijo „Karpātų Drakulos“ pravarde.

Ceausescu tikėjo centralizuotos ekonomikos ir valstybinio planavimo privatumais, tačiau savo bendražygių komandos buvo atitvertas nuo objektyvios situacijos šalyje. Kursas į visuotinį eksportą, norint kuo greičiau išmokėti skolas užsieniui (ir tai padaryti pasisekė), ištuštino parduotuvių lentynas ir sukėlė situaciją, artimą badui. Vakaraus gatvės paskėsdavo tamsoje, privačiuose namuose būdavo leidžiama įjungti tik po vieną 15 vatų elektros lemputę, televizija veidavo po porą valandų, praktiškai nebūdavo tiekiamas karštas vanduo.

Rumunijoje buvo pristatyta daug pramonės įmonių, tačiau, jas statant, nebuvo atsižvelgiama į energijos išlaidas. Kai pigią naftą socialistinei bendražygei tiekėdavo Sovietų Sąjunga, įmonės veikė, tačiau, tarpusavio santykiams pašlijus ir sovietams „užsukus kranelį“, pramonė ėmė merdėti. Perkant naftą už valiutą, produkcijos kaina padidėjo tris–keturis kartus.

Kaip jau minėjome, pagrindine režimo atrama buvo saugumas. Saugumiečių, etatinių ir neetatinių, skaičius šalyje siekė apie 70 000, visi jie gaudavo papildomą aprūpinimą maistu ir kitas lengvatas. Kiekvienas rumunas galėjo tapti persekiojimo ir politinio šantažo objektu. Buvo sekamas susirašinėjimas, klausomasi telefoninių pokalbių, butuose ir įstaigose įtaisomi pasiklausymo įrenginiai. Užsienio šalių spauda ir knygos buvo uždraustos, bendrauti su užsieniečiais neleidžiama. O visus svarbiausius postus valstybėje užėmė diktatoriaus giminės ir draugai. Korupcija klestėjo begalinė.

Pats Nicolae kentėjo nuo įvairių slaptų kompleksų, nes buvo neišsilavinęs, mažo

■ Buvęs socialistinės Rumunijos vadovas Nicolae Ceausescu.

Į klausimą „Ar balsuotumėte už Nicolae Ceausescu, jeigu jis būtų gyvas ir dalyvautų rinkimuose?“ nūdienėje apklausoje teigiamai atsakė 41 proc. apklaustų rumunų.

ūgio, negražus. Jis nekenė inteligentijos, išsimokslinusių žmonių, buvo piktas ir kerštingas. Žodžiu, mažas žmogelis, pilnas liguisto tuščiagarbiškumo.

Paradoksas: tada – blogas, dabar – geras

Atrodytų, tokios praeities Rumunijos gyventojams net prisiminti turėtų nesinorėti. Deja...

Dabar šioje šalyje ne vienas žmogus ilgisi laikų, kai valdė Nicolae Ceausescu. Ir jo sušaudymas vertinamas kaip brutalus aktas, pažeidžiantis visas teises normas. Taigi ne šiaip sau diktatoriaus kapas nuolat skęsta gelėse ir yra tapęs nusivylusiųjų dabartiniu gyvenimu lankymo objektu.

Tai pirmąsyk pajutau, ilgiau pabendravusi su Bukarešte mus lydėjusiu rumunų gidu. Kai pasiteiravau apie Ceausescu šeimos narių likimus, jis tiesiog pratrūko: „Niekšai, sušaudė žmogų be jokio teismo. Taip, tada buvo nelengva gyventi, bet jautėmės daug stabiliau. Nicolae, kurį taip šmeižė visi, kas tik netingėjo, atidavė visas užsienio skolas (raskite valstybę, kuri jų neturi), ir mes po neilgo laiko būtume gyvenę turtingai. Bet kas gi nori turtingo kaimyno? Štai ir susimokė Sovietų Sąjunga su Vakaraus ir įvykdė šį kruvino vandalizmo aktą. O dabar kas? Užgrobę valdžią naujieji politikieriai tiesiog alint nualino šalį.“

„Gal mano pašnekovas socializmo laikais turėjo gerą postą ir kokių nors privilegijų, – tąsyk toptelėjo į galvą mintis. – Juk jis jau nebe jaunas...“

Tačiau vėliau panašias mintis išsakė ir daugelis kitų šioje kelionėje sutiktų žmonių. Viešbučio Tulčios mieste savininkas, atrodytų, pasiturintis žmogus, atvirai pasakė, kad liaudis su nostalgija prisimena Ceausescu laikus todėl, kad jaučiasi apgauta ir nusivylusi dabartine valdžia: „Neišsipildė tos viltys, kurias visi puoselėjo-

me tos revoliucijos metu. Valdžia atiteko naujiems partiniams funkcionieriams, kuriems nieko kito nerūpėjo, kaip savas kišenes prisikimšti. Jie jau sugebėjo išleisti sau naudingus įstatymus ir susigrobtį didžiąją privatinės nuosavybės dalį. Liaudis neteko darbo vietų, suklestėjo savivalė ir naujųjų turčių įžulumas. Tai ko stebėtis, kad šitiek jaunų ir sveikų žmonių išvažiavo iš šalies ir tebevažiuoja. Pagal savo gyvenimo lygį esame ES sąrašo gale, puikaus specialisto atlyginimas vos siekia 500 dolerių, o kitų – nepalyginamai mažesni, ypač provincijoje. Daug bedarbių.“

Galima tik įsivaizduoti, kaip gyvena žmonės su tokiomis pajamomis, juo lab kad kainos šioje šalyje labai panašios į lietuviškas. Tad manęs, grįžusios į Lietuvą, jau nenustebino internetinėje erdvėje pateikti duomenys, atskleidę Rumunijoje veikiančio Vertinimo ir strategijos instituto (IRES) atliktos sociologinės apklausos rezultatus. Į klausimą „Ar balsuotumėte už Nicolae Ceausescu, jeigu jis būtų gyvas ir dalyvautų rinkimuose?“ teigiamai atsakė 41 proc. apklaustųjų. 49 proc. apklausos dalyvių vertindami Ceausescu veiklą patvirtino, jog jis buvo geras vadovas. Per 50 proc. apklausos dalyvių pareiškė, jog apgailestauja dėl šio komunistų lyderio mirties, 84 proc. įsitikinę, jog buvo neteisėta jį sušaudyti deramai neišnagrinėjus bylos.

Kruopščius tyrimus Rumunijoje pernai atliko ir garsusis Georgo Soroso fondas. Jie parodė, kad 72 proc. jaunimo įsitikinę, jog Ceausescu valdymo laikais gyvenimas Rumunijoje buvo geresnis negu šiandien. Fondo koordinatorius sociologas Ovidiu Voicu įsitikinęs, jog dabartinės ekonominės krizės fone nesenos istorijos įvykiai jaunimą mažai jaudina – juos kur kas labiau neramina dabartinė padėtis.

Dailės konkursas „Piešiam!“ – ir darželinukams, ir abiturientams

Prasidėjo pirmasis Nacionalinis vaikų dailės darbų konkursas „Piešiam!“ Šiame konkurso tema – „Jūros pasakojimai“. Keturiuose amžiaus grupėse kviečiama varžytis piešiant jūrą, su ja susijusius išpūdžius, prisiminimus. Konkursą organizuoja Dailės mokytojų asociacija, bendrovės „Biuro pasaulis“, „Colorino Kids“ ir „Tallink“.

■ Konkurse „Piešiam!“ kviečiami dalyvauti ir darželinukai, ir abiturientai – nugalėtojams paruošti solidūs prizai.

Pasak Dailės mokytojų asociacijos prezidentės Živilijos Šimelevičienės, vaikai dailės darbuose turi stengtis įminti jūros paslaptis, atskleisti gyvūnijos, augmenijos įvairovę, prisiminti legendas, pasakojimus ir visa tai pavaizduoti popieriaus lape.

„Konkursu siekiama paskatinti vaikus mąstyti apie jūros svarbą, kodėl reikia išsaugoti ją gyvą būsimoms kartoms, ką ji reiškia kiekvienam iš jų. Kad visi norintys galėtų dalyvauti ir varžytis dėl prizų, dalyvius suskirstėme į keturias amžiaus grupes – nuo mažiausiųjų ikimokyklinukų iki abiturientų. Nors aukštesnių klasių mokiniai dažnai mieliau žaidžia kompiuteriu ar

naršo internete, nei dalyvauja panašiuose konkursuose, tačiau tikimės, kad dailės mokytojai paskatins dalyvauti visų amžiaus grupių moksleivius, – teigia Dailės mokytojų asociacijos prezidentė. – Kai mokytojas pasiūlo įdomesnę techniką, paskatina vaikus pasidomėti tema, tai bendromis jėgomis galima pasiekti gražių rezultatų.“

Kiekviena šalies ugdymo įstaiga kviečiama pateikti po 5 darbus nuo amžiaus grupės. Visi dalyviai varžosi keturiuose amžiaus grupėse: iki 6 metų, 7–10, 11–14 ir 15–18 metų.

Padedą atrasti talentus

Pasak konkurso iniciatoriaus, raštinės, biuro ir kompiuterinės technikos bei mokyklos reikmenų prekybos bendrovės „Biuro

pasaulis“ generalinio direktoriaus Artūro Tumino, piešimas padeda naudingai praleisti laiką, atrasti save, tobulinti gebėjimus.

„Konkursu „Piešiam!“ norime ugdyti vaikų ir paauglių kūrybinius ir meninius gebėjimus, puoselėti vertybines nuostatas bei ieškoti netradicinių meninių raiškos priemonių. Kiekvienais metais konkursas turės kitokią temą. Šiame moksleivius kviečiame pavaizduoti, kaip jie supranta jūrą, su kuo ji jiems asocijuojasi“, – teigia A. Tuminas.

Kiekvienos grupės nugalėtojas ir originaliausio darbo autorius bus apdovanojami laivų kompanijos „Tallink“ kruizine kelione Ry-

ga–Stokholmas–Ryga keturiems asmenims.

„Piešiam!“ yra antrasis nacionalinis konkursas, kurį inicijavo ir organizuoja „Biuro pasaulis“. Įmonė trejus metus rengė dailės konkurso „Rašom!“ Juo siekiama reabilituoti rašymą ranka ir ugdyti dailaus rašymo įgūdžius, kurie naikinami į kasdienę veiklą vis labiau besiveržiančių informacinių technologijų.

Darbus konkursui „Piešiam!“ galima siųsti iki 2014 m. sausio 10 d. Išsami informacija apie konkursą „Piešiam!“ ir jo sąlygas tinklalapiuose www.piesiam.lt ir www.biuropasaulis.lt.

MOKYKLOSE

J.Janonio gimnazijoje trumpam „įsikūrė“ VU

■ **Profesorius Vytautas Nekrošius įteikė VU Teisės fakulteto stipendiją Juliaus Janonio gimnazijos abiturientei Agnei Oseckytei.**

Vieną gruodžio dieną Šiauliuose Juliaus Janonio gimnazija sulaukė gausaus būrio svečių: su specialiu vizitu į gimnaziją atvykusi Vilniaus universiteto (VU) delegacija pristatė gimnazistams universite-

to fakultetus ir studijų programas. Po gimnazijos stogu specialiai parngtuose kabinetuose duris „atvėrė“ Teisės, Komunikacijos, Filosofijos, Filologijos, Chemijos, Ekonomikos, Gamtos mokslų ir kiti fa-

kultetai, juos gimnazistai rinkosi pagal savo planuojamas studijas ir interesus.

Šie mokslo metai – jau aštuntieji, kai VU kelioms valandoms įsikuria gimnazijoje, taip sudarydamas gimnazistams galimybę gauti atsakymus į visus jiems rūpimus klausimus apie stojimo sąlygas, studijas bei galimybes integruotis į darbo rinką. Po to, kai 2005-aisiais buvo pasirašyta gimnazijos ir VU bendradarbiavimo sutartis, gimnazija nuolat jaučia universiteto dėmesį. Bendradarbiavimo metais gimė graži tradicija: kasmet geriausiam ir aktyviausiam Juliaus Janonio gimnazijos moksleiviui įteikiama VU Teisės fakulteto stipendija. Šiais mokslo metais universiteto stipendija už gerą mokymąsi ir aktyvią visuomeninę veiklą įteikta abiturientei Agnei Oseckytei.

Sigita STONKIENĖ,
profesijos patarėja,
karjeros koordinatorė

Kur šalia žmonių paslapčia vaikšto troliai...

Trakų r. Rūdiškių gimnazijos bibliotekos darbuotojos ir lietuvių kalbos mokytoja **Zita Bartkevičienė** parašė „Dialogui“ apie tai, kaip minėtos mokyklos bendruomenė šiemet prisijungė prie Šiaurės šalių bibliotekų savaitės (primename, kad jos tema šiemet buvo „Žiema Šiaurėje“) renginių. „Visą savaitę buvo galima dalyvauti gimnazijos bibliotekos organizuotose veiklose, lankyti parodas, susipažinti su Šiaurės šalių kultūra, papročiais, literatū-

riniais lobiais ir pajusti užburiančią Šiaurės magiją“, – dalijasi informacijos autorės. O tos veiklos Rūdiškių gimnazijoje buvo: rytinis skaitymas vaikams, Šiaurės šalių knygų herojų spalvinimas, šiaurietiškas ėjimas su lazdomis, vertimo dirbtuvės, popietė „Po šiaurės pašvaiste“ (pažintis su Šiaurės šalimis: „Vaikai turėjo galimybę išvysti šiaurės šalių gamtovaizdį, susipažinti su tradiciniais jų virtuvės patiekalais ir kitomis įdomybėmis, „nukeliau-

ti“ į pasakiško grožio Norvegiją, kur šalia žmonių paslapčia vaikšto troliai, aplankyti garsųjį Švedijos ledo viešbutį, nusikelti į vikinių laikų. Mokiniai sužinojo, kad Danijoje gimė garsus pasakiniukas H.K.Andersenas, o snieguotoje Laplandijoje gyvena Kalėdų Senelis. Mažieji smagiai ir turiningai praleido laiką toje virtualioje kelionėje...“), šiaurietiškas patiekalų gaminimas, popietė-viktorina „Šiaurės šalių rašytojų knygų pasaulis“ ir t. t.

„Kalba gimtoji lūposna įdėta“

Šiauliuose r. Gilvyčių mokyklos pradinė klasių mokytoja **Irena Toileikienė** parašė „Dialogui“ apie savo mokykloje įgyvendintą projektą „Kalba gimtoji lūposna įdėta“, juo siekta supažindinti mokinius su profesionalių aktorių ir Gilvyčių kaimo žmonių menine kūryba. „Mokiniai sutiko svečius iš Panevėžio, „Drakoniuko teatro“ aktorius, buvusią ilgametę Gilvyčių mokyklos lietuvių kalbos mokytoją Ireną Speranskienę, bibliotekininkę Oną Juškėnienę, tėvelius. Su didžiausiu malonumu žiūrėjome aktorių suvaidintą spektaklį „Vabalas Džojaus nuotykių“, deklamavome eiles, skirtas Gilvyčių kraštui, jo žmonėms, nuostabiai gamtai. Mokiniai piešė savo Gilvyčius, vietos bendruomenei surengė darbų parodą“, – dalijasi mokytoja.

R.Zubovo viešnagė Pranciškonų gimnazijoje

M.K.Čiurlionio provaikaitis garsus pianistas, Lietuvos muzikos akademijos Fortepijono katedros vedėjas Rokas Zubovas svečiavosi Pranciškonų gimnazijoje (Kretinga). Menininkas susitiko su gimnazijos mokiniais ir mokytojais: papasakojo apie M.K.Čiurlionio gyvenimą, jo asmenybę, genialią kūrybą, atskleidė savo santykį su garsioju protėviu, atliko prosenelio sukurtų kūrinių fortepijonui. „Po koncerto R.Zubovas mielai sutiko duoti interviu Pranciškonų gimnazijos jaunosioms žurnalistėms: išsamiai ir nuoširdžiai atsakinėjo į klausimus apie vaikystę, garbingus protėvius (prieš du šimtus metų Kretingos dvarą valdė Zubovų giminė), kelią į muzikos pasaulį, santykį su jaunimu, aktoriaus patirtį filme „Laiškai Sofijai“...“ – pasakoja „Dialogui“ gimnazijos jaunųjų žurnalistų būrelis narė **Ugnė Sungailaitė**.

■ **M.K.Čiurlionio muziką pasaulyje populiarinantis jo provaikaitis Rokas Zubovas – pirmasis profesionalus atlikėjas, išbandęs naująjį Pranciškonų gimnazijos įsigytą fortepijoną „Petrof“: atliko prosenelio sukurtų kūrinių fortepijonui.**

Hedda Bolgar: „Daugybę dalykų pradėjau būdama 65-erių..“

Praeitis – istorinė

Beveik šimtas metų buvo praėję, o ji dalijosi gyvais prisiminimais apie savo taikią vaikystę Šveicarijoje: ankstyvą pavasarį, magnolijas, puikias damas su šviesiomis plačiabrylėmis skrybėlėmis ir jų palydovus, išsitiesusius ant margų pledų ant Ženevos ežero kranto. Balandis čia – beveik vasara, ir gyventojai išsiruodavo į iškylas dviračiais bei pėsčiomis, išimtetę į pintines lengvų Viršutinės Savojos vynų, su vaikais ir be jų – linksmi nerūpestingi suaugusieji, šeimų tėvai ir motinos, jaunos įsimylėjusios poros...

Moters gyvenimas apėmė kelias epochas, ji pergyveno ne vieną karą, technogeninę revoliuciją... Savo gyvenimo saulėlydy H.Bolgar ramiai naudojosi mobiliuoju telefonu ir nešiojamuoju kompiuteriu – moderni technika jai smarkiai talkino per studentų konsultacijas ir mokslines diskusijas. „Jei jaunystėje būčiau išgirdusi, kad pateksiu į tokį pasaulį, – nebūčiau patikėjusi“, – pripažįsta H.Bolgar viename iš paskutinių savo interviu.

Sigmundo Freud mokykla

Daktaro laipsnį Hedda gavo būdama vos dvidešimties su trupučiu Vienos universitete. Ten ji susipažino su savo vyresne kolege Anna Freud. Anna buvo grakšti tamsiaplaukė moteris dėmesingu žvilgsniu. Jai tada dar nebuvo nė keturiasdešimties, ir jaunoji psichoterapeutė H.Bolgar susižavėjusi žvelgė į talentingą Sigmundo Freud mokyklos tęsėją.

Visi universitete žinojo, kad S.Freudas labai vertina savo jauniausiąją dukrą, – vadino ją pagal to meto Vienos madą – *Annerle*. Anna taip ir neištekėjo – visą gyvenimą išbuvo tėvo pagalbininke ir asmenine sekretore. Pirmuosius savo darbus Vienos psichoanalitikų draugijai Anna pristatė, kai jai dar nebuvo nė dvidešimties, ir visą savo gyvenimą paskyrė psichoterapijai.

Fašistinei Vokietijai užgrobus Austriją 1938 metais, Freudų ir Heddos Bolgar keliai išsiskyrė. Freudų šeima pasitraukė į Angliją, Bolgar – į JAV, Čikagą. 1956 metais su vyru Herbertu Bekkeriu ji persikėlė į Los Andželą. Su Herbertu Hedda susipažino dar Vienoje iki karo.

Neatidėlioti rytdienai

Jai buvo 64-eri, kai numirė Herbertas. Jausdama ne tik praradimo kartėlį, bet ir kaltės jausmą, Hedda mintyse dažnai kreipdavosi į anapilin išėjusį vyrą. Ji labai gailėjosi, kad buvo tiek įsigilinsi į savo darbą ir į pacientų problemas, jog nerado laiko pasikalbėti su vyru apie tai, kas jį šitiek metų kankino. Kai jūdvių atostogų metu Herbertas mirė, ji suprato, kad neskyrė reikiamo dėmesio vieninteliam artimam ir mylimam žmogui, – bet jau buvo per vėlu.

Herbertas buvo žydas. 1938 metais jo tėvai kategoriš-

Psichoanalitikė Hedda Bolgar mirė šių metų gegužę būdama 103 metų (2013 05 13; gimė 1909 08 19 – informacija neabejingiems skaicių „magijai“) Los Andžele (JAV). H.Bolgar – viena seniausių pasaulyje pedagogių, studentų ir pacientų numylėtinė, mokslininkė, itin gerbiama ir vertinama JAV bei Europoje.

Būdama 103-ejų H.Bolgar priiminėjo pacientus po 20 valandų per savaitę, užsiiminėjo joga ir spinduliavo gerą ūpą.

kai atsisakė palikti gimtąją Austriją. Herbertas suprato tokio sprendimo pavojų ir blaškėsi tarp būtinybės bėgti iš Austrijos ir siekio apsaugoti savo šeimą. Kai Hedda atėjo atsisveikinti su vyru šeima prieš išvykdamą į JAV, ji ragino Herberto tėvus nueiti į Jungtinių Valstijų konsulatą ir nedelsiant gauti vizą. Tąsyk Herberto motina paglostė Heddai galvą ir pasakė: „Mes labai vertiname tavo rūpestį, miela Hedda, bet tave apėmusi isterija.“ Žmonai antrino ir vyro tėvas: „Čia vis dėlto Austrija, o ne Vokietija. Gal ir bus sunkumų su maistu ir darbu, bet tai ne baisiausias dalykas...“

Herberto gimdytojai žuvo Osvencimo krosnyse, o Herbertas, per stebuklą išvengęs panašios dalios, po kiek laiko atvyko pas Heddą į JAV. Jau tada jis nenorėjo kalbėti apie savo šeimos tragediją, bet Hedda, kaip niekas kitas, suprato, kad praradimo ir kaltės jausmas artimą žmogų kamuoja nuolat. „Aš suprantu, kad turėjau būtinai apie tai prabilti, juk mačiau, kaip jis dėl to kankinasi, – prisiminimais dalijosi 103-ejų Hedda. – Man, kaip psichoanalitikei, pašaliniai žmonės patiki savo išgyvenimus... Bet no-

rint prakalbinti savo vyrą, paskatinti jį atsiverti, pagaliau padėti jam ištverti šį baisų praradimą, reikėjo laiko ir kantrybės, o viso to kaip tik man amžinai stigdavo. Dabar šito negaliu užmiršti ir sau atleisti.“

Karti patirtis įtikino Heddą, kad tipinė daugelio šeimų klaida – atidėti svarbius pokalbius vėlesniam laikui. Juk tas „vėliau“ gali niekada neateiti.

Laimės amžius

„Daugybę dalykų pradėjau būdama 65-erių...“ Būdama 65-erių, H.Bolgar Los Andžele įkūrė institutą (*Wright Institute Los Angeles*), kurio pagrindinis uždavinys buvo profesionalus specialistų psichiatrų rengimas ir jų kvalifikacijos tobulinimas. Ji skaitė paskaitas ir lankė profesines konferencijas, dalyvavo mokslinėse diskusijose, rašė straipsnius ir knygas. Jos darbo stažas psichiatrijos srityje – 75-eri metai, bet jai niekada nė į galvą nebuvo šovę išeiti į pensiją – ji nuoširdžiai nesu-prato, kam to reikia. Būdama 101 metų, Hedda susižavėjo joga ir iki gyvenimo pabaigos ja užsiiminėjo su treneriu ne rečiau kaip tris kartus per savaitę. Jos įsitikinimu, norint gyventi ilgai ir laimingai, reikia taisyklingai maitintis, gerai išsimiegoti ir nesikankinti dėl sunkumų. Ypač dėl tų, kurių dar nėra ir gal iš viso nebus, o jei ir bus, tai gal visai ne tokie, kaip žmogus įsivaizduoja.

„Jūs vis vien nežinote, kas jums nutiks ateityje, – aiškino H.Bolgar. – Kurį iš draugų ar artimųjų prarasite, kuo susirgsite, su kokiais nemalonumais teks susidurti. Jūsų baimės nebūtinai taps realybe – greičiau atvirkščiai. Todėl nėra jokios prasmės kankintis iš anksto. Reikia mėgautis gyvenimu ir negalvoti apie blogus dalykus.“

Hedda buvo įsitikinusi, kad brandus amžius – ne tik praradimų suvokimo, bet ir pranašumų įsisąmoninimo metas.

„Jaunystėje mes pernelyg stipriai priklausome nuo aplinkinių nuomonės. Visi aplink nori, kad tu pasikeistum. Elgtumeisi ir atrodytum kitaip, kažkuo kitu tikėtum. Tai pakankamai sunku ir nemalonu. Mano amžiuje viskas paprasčiau: niekas nebando mokyti manęs gyventi. Metams bėgant, mes iškovojuame nepriklausomybę, mažiau nerimaujame. Amžius suteikia puikią galimybę pamąstyti apie savo gyvenimą, nustoti pykti ant savęs dėl netikusių sprendimų ir išsivaduoti nuo kaltės jausmo.“

Netgi tie, kas žinojo, kiek Heddai metų, paprastai tuoj pat tai užmiršdavo, vos išvydęs daktarę Bolgar – elegantišką, liekną, besišypsantią ir optimistiškai nusiteikusią.

„Esu per daug užsiėmusi, kad numirčiau“, – sakydavo Hedda – ir skubėdavo pas savo studentus, pacientus, į jogos užsiėmimus, į eilinių psichoanalitikų kongresą...

Parengė **Dana KURMILAVIČIŪTĖ**

Ekskursija į VU Matematikos ir informatikos fakultetą

Grupė Grigiškių „Šviesos“ gimnazijos mokinių ir mokytojų apsilankė Vilniaus universiteto (VU) Matematikos ir informatikos fakultete (MIF). Norėjome plačiau susipažinti su tikslųjų mokslų mokymosi privalumais, perspektyvomis bei universitetinių studijų galimybėmis.

Iš pradžių mokiniai apžiūrėjo Lietuvos matematikų muziejų. Jį 1983 m. gegužės 13-ąją, švęsdamas savo 80-metį, atidarė geometrijos profesorius Petras Katilius. Muziejuje sukaupta daug vertingų eksponatų, susijusių su Lietuvos matematiniu švietimu ir Lietuvos matematikų moksliniais darbais, eksponuojama medžiaga iš matematikos istorijos, pristatyti Lietuvos matematikų ryšiai su užsieniu. Muziejuje gausu rankraščių, knygų, vadovėlių, fotografijų, videokasčių, asmeninių matematikų daiktų, yra keletas medalių bei archeologinių radinių, nuolat eksponuojami žymių Lietuvos matematikų portretai ir portretinės nuotraukos. Muziejuje vyksta ilgalaikės ir trumpa-

laikės parodos, leidžiamos knygos, brošiūros bei lankstinukai, skirti matematikams ir jų veiklai, rengiami žymiausių Lietuvos matematikų sukaikių minėjimai.

Muziejuje įdomią paskaitą apie matematikos istoriją mokiniams skaitė doc. dr. Vilnius Stakėnas. Jis apžvelgė matematikos vystymosi raidą nuo priešistorinių laikų iki šiuolaikinės matematikos. Mokiniai susipažino su matematikos ištakomis: senovės šumerų, Babilono, Egipto skaičiais ir skaičiavimo sistemomis. Šių civilizacijų svarbus palikimas mums yra skaičiaus ir mato sąvokos, dešimtainė bei šešiasdešimtainė skaičiavimo sistemos, jų atliekami matavimai sudarė sąlygas atsirasti geometrijai. Plačiai buvo apžvelgtas svarus senovės Graikijos mąstytojų indėlis į matematikos vystymąsi. Tai senovės graikai pagrindė matematiką logika ir sudarė sąlygas matematikai tapti tiksliu mokslu. Lektorius papasakojo, kokiais tempais ėmė vystytis matematika nuo XVI šimtmečio, supažindino su žymiausias

pasaulio matematikais bei jų darbais. Kaip sparčiai šiais laikais keičiasi mūsų pasaulis, taip ir šiandieninė matematika vystosi neregėtais tempais, atsiranda ir plėtojasi naujos matematikos šakos, jos plačiai taikomos moksle, technikoje, pramonėje ir kitur. Visą savo istorijos laikotarpį matematika sudarė sąlygas atsirasti ir vystytis įvairiems civilizacijos laimėjimams.

Su VU MIF studijų programomis supažindino prodekanas dr. Paulius Drungilas. Jis plačiai apžvelgė visas teikiamas programas, atskleidė kiekvienos privalumus ir skirtumus nuo kitų. Pavyzdžiui, bakalauro studijoms siūloma bioinformatika yra nauja, sparčiai besivystanti mokslo sritis, tai – biologinių sistemų informacinių modeliavimas. Informacinių technologijų programa ruošia aukštos kvalifikacijos IT specialistus, gebančius būti lyderiais kuriant, vystant ir naudojant sudėtingas ir daugialypes kompiuterių ir programinės įrangos sistemas pramonėje, versle, moks-

le, užimti analitikų, projektuotojų, projektų vadovų, programuotojų IT projektuose pozicijas. Ekonometrijos bakalauro studijos parengia ekonometrų-praktikų darbui, jų absolventai gali dirbti ekonominės politikos formavimo, fiskalinio sektoriaus institucijose. Finansų ir draudimo matematikos bakalauras suteikia matematinę-ekonominę išsilavinimą, tinkamą darbui finansų ir draudimo sferose ir t. t. Apie Matematikos ir informatikos mokymo studijų programą plačiau papasakojo ir šią studijų kryptį rinktis mokinius ragino profesorius dr. Eugenijus Stankus.

Visus sužavėjo šilts priėmimas ir įdomios paskaitos. Apsilankymas VU MIF paskatino mokinius susimąstyti apie savo ateitį, karjeros perspektyvas bei galimybes pasirinkti giliau mokytis tiksluosius mokslus.

Aušra GACKIENĖ,

Vilniaus sav. Grigiškių „Šviesos“ gimnazijos matematikos vyresnioji mokytoja

KONKURSAI

Simonui Daukantui skirtos miniatiūros

■ **Miniatiūrų konkurso „Iliustruojau ir improvizuoju Simoną Daukantą“ baigiamosios šventės Šiaulių Simono Daukanto gimnazijoje akimirka**

Šiais metais minėdami iškilaus švietėjo, istoriko, tautinio atgimimo ideologo Simono Daukanto 220-ąsias gimimo metines atsigręžiame į jo nuveiktus darbus, gilinamės į kultūrinį, rašytinį palikimą. Šia proga Šiaulių Simono Daukanto gimnazija pakvietė Lietuvos moksleivius prisiminti, nagrinėti ir piešiniuose perteikti tai, kuo mums S.Daukantas yra reikšmingas, pažvelgti į šios iškilios istorinės asmenybės svarbiausius kūrinius, veiklos aspektus, gyvenimo momentus ir meninėmis priemonėmis atvaizduoti.

Į paskelbtą miniatiūrų konkursą „Iliustruojau ir improvizuoju Simoną Daukantą“ atsiliepė mokiniai iš įvairių Lietuvos vietų – nuo Mažeikių iki Marijampolės, nuo Tytuvėnų iki Kaišiadorių ir Vilniaus. Konkursui kūrinius pateikė per 100 mokinių iš 13 įvairių ugdymo įstaigų. Miniatiūros sukurtos tapy-

bos, piešimo, spausdintos grafikos technikomis, taip pat yra popieriaus karpinių ir pjautinių. Kūriniuose atsispindi įvairūs S.Daukanto gyvenimo aspektai bei epizodai: valstietiška prigimtis, sąsajos su mišku, mokslai Vilniuje, pažadas rašyti tik lietuviškai. Daugelyje miniatiūrų sutinkami S.Daukanto kūrinio „Būdas senovės lietuvių, kalnėnų ir žemaičių“ motyvai: visagalė gamta, darbštūs žmonės, lietuvių liaudies meno ir tautosakos motyvai. Mokinių kūrinių pavadinimai, tokie kaip „Biesas žmogų apgavęs nespravedlyvai, nieko negavo“, „Paskuoją naktį tos šventės degino tuos šėtrus ir linksmindamos per ugnį šokinėjo...“, „Geruose darbuose ir angelai padeda“, „Po malūno sparnais žemaitiškais rokasosi...“, byloja apie S.Daukanto kūrybos ir jo laikmečio pajautimą.

Konkurso dalyvių darbus dvejose 12–15 ir 16–18 metų grupėse vertino menininkai ir Šiaulių universiteto Menų fakulteto dėstytojai doc. Petras Rakštikas ir doc. Irena Ambrazienė. Jie akcentavo, kad daugelis darbų pasižymi kruopštumu, sudėtingu siužetu, personažų charakterių įvairove. Laureatų diplomai ir padėkos išdalinti Marijampolės, Gruzdzių, Tytuvėnų, Mažeikių, Šiaulių mokiniams.

Geriausių konkurso darbų paroda veiks iki gruodžio 15 dienos Šiaulių universiteto bibliotekoje.

Elida IGNATAVIČIENĖ,
dailės mokytoja

MOKYKLOSE

Dovanodami kitiems, dovanojame sau

Daugelis žmonių mėgsta dovanoti pačių padarytus rankdarbius, nes į juos įdėta daug meilės, išmonės ir širdies. Tokį darbėlį malonu gauti kiekvienam.

Jau 10 metų gyvuoja projektas „Dovana Jums“. Džiaugiamės turėdami daug draugų iš Alytaus valstybinių vaikų globos namų, Alytaus Panemunės pagrindinės mokyklos, VšĮ Alytaus medicininės reabilitacijos ir sporto centro, Veisiejų socialinės globos namų. Kiekvienais metais prieš adventą dovanojame vaikų globos namų auklėtiniais savo rankomis pagamintus advento kalendorius, spektaklius, vaikų namų auklėtiniai džiaugiasi aukcionuose „nusipirkę“ mūsų mokinių pagamintus darbelius. Vyksta bendros vakaronės, vaikų namų auklėtiniai dalyvauja mūsų mokykloje vykstančiose Kaziuko mugėse. Ne kartą jie buvo atvykę į mūsų mokyklą su savo spektakliais. Kelerius metus mokyk-

loje vyko akcija „Prisiminkime vaikystę“ – kiekviena klasė dovanojo nuotraukų albumus vaikų globos namų auklėtiniais.

Noriai į mūsų mokyklą atvyksta Veisiejų socialinės globos namų gyventojai. Jie kasmet su savo dirbiniais dalyvauja Kaziuko mugėje, Pagyvenusių žmonių dienai skirtuose renginiuose. Projekto dalyviai vyksta pas juos su koncertais, pastatytais spektakliais, suvenyrais, dovanėlėmis.

Kasmet prieš Velykas puošiame Alytaus medicininės reabilitacijos ir sporto centro Globos skyriaus patalpas. Šio skyriaus gyventojai mūsų mokykloje surengė savo tapybos darbų parodą. Projekto dalyviai kartu su fotopaslaugų įmone „Liteurofoto“ atnaujino ir įrėmino Globos skyriaus gyventojų nuotraukas.

Alytaus Šaltinių pagrindinės mokyklos mokytojos **Natalija VALIŪNIENĖ,**
Inga ŠILALIENĖ, Aldona KATILIENĖ

„Mes kartu 2013“ Butrimonyse

Alytaus r. Butrimonių gimnazijoje įvyko dešimtoji tradicine tapusi sporto šventė „Mes kartu“.

„Šventei pasibaigus šeimos nesiskirstė, bendravo ir už galimybę pabūti kartu dėkojo kūno kultūros mokytojams V.Valvoniui (gimnazijos direktorius), A.Simonaičiui, šventę organizavusioms pradinį klasių mokytojoms, mokytojos padėjėjai L.Gecevičienė“, – rašo „Dialogui“ mokytoja **Gina Griškonienė.**

Rekomendacijos praktinio mokymo kokybės gerinimui

Vilniaus automechanikos ir verslo mokykla sėkmingai įvykdė Leonardo da Vinci programos mobilumo projektą **LLP-LdV-VETPRO-2012-LT-0751 „ES šalių patirtis gerinant praktinio mokymo kokybę“.** Kartu dalyvavo projekto partneriai: Panevėžio PRC, Alytaus PRC, Utenos RPMC bei UAB „Rimtoma“.

Pagrindinis projekto tikslas – tobulinti mokytojų profesines kompetencijas, perimant ES šalių patirtį, užtikrinant nuolatinį praktinio mokymo kokybės gerinimą.

Vizitų metu profesijos mokytojai lankėsi Lenkijos, Bulgarijos, Vokietijos ir Ispanijos profesinio mokymo įstaigose, stebėjo, kaip organizuojamas ir vykdomas praktinis mokymas priimančiose institucijose ir realiose darbo vietose. Užsienio partnerių mokymo įstaigos turi sukaupusios didelę patirtį, kaip organizuoti kokybišką praktinį mokymą įmonėse. Projekto dalyviai turėjo galimybę ne tik lankytis įmonėse, bet ir diskutuoti su socialinių partnerių atstovais.

Įgyvendinus projektą, parengtos metodinės rekomendacijos praktinio mokymo kokybės gerinimui. Rekomendacijas projekto partneriai galės panaudoti siekdami tobulinti praktinio mokymo kokybę, priartinant ją prie darbo rinkos reikalavimų.

Projektų vadovė **Lilija PUSVAŠKIENĖ**

Užs. 503

■ **Vilniuje, LITEXPO parodų rūmuose, vykusioje parodoje „Mokykla 2013“ konkurse „Iškok, atrask, išdrįsk“ Alytaus Šaltinių pagrindinė mokykla užėmė pirmąją vietą.**

DIALOGAS

Vyriausioji redaktorė
Elena Tervidyte
Tel. 234 4328,
mobil. 8 ~ 699 38 150,
telena@takas.lt

www.dialogas.com

PASITEIRAUTI – tel. 234 1571

Redaktorė **Lizeta Lozuraitytė**: *redaktore@dialogas.com*; tel. 234 0482
Apžvalgininkas **Vytautas Strazdas**: *apzvalgininkas@dialogas.com*; tel. 234 6943
Korektorė **Lina Paragytė**: *korektura@dialogas.com*
Maketuotojas: *maketas@dialogas.com*
Vyr. buhalterė **Rasa Krilavičiūtė**: *buhalterija@dialogas.com*
Administratorė: *info@dialogas.com*; tel./faksas 234 1571
Prenumerata: *prenumerata@dialogas.com*

Savaitraščio indeksas 0017.
Redakcija: Antakalnio g. 31, LT-10312 Vilnius. Faksas 234 1571
Įmonės kodas 221262680. Atsiskaitymoji sąskaita LT72 70440 6000118958
AB SEB bankas. Banko kodas 70440.

Straipsnių autorių mintys gali nesutapti su redakcijos nuomone. Už reklamos, skelbimų ir mokamų straipsnių turinį redakcija neatsako. Rankraščiai neregistruojami ir negrąžinami. Kopijuoti ar platinti savaitraščioje publikuojamą medžiagą be redakcijos sutikimo draudžiama.

Leidžia UAB „Polilogas“.

REMIA SPAUDOS, RADIO IR TELEVIZIJOS RĖMIMO FONDAS Media Support Foundation

Išleista ketvirtadieniais.
Laikraštis leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. SL 093. 4 sp. I. Tir. 1879 egz.
Spausdino UAB „Lietuvos rytas“ spaustuvė,
Gedimino pr. 12a, LT-01103 Vilnius.
ISSN 1392-1916

Medžių puošimo šventė ir pradinukų konferencija

■ Pakiršinio mokyklos-darželio priešmokyklinukai ne tik medžius puošė, bet ir prie jų prisiderino.

Radviliškio r. Baisogalos mokyklos-darželio Pakiršinio ikimokyklinio ir pradinio ugdymo skyriaus 2 ir 4 klasių mokiniai dalyvavo respublikinėje pradinio klasių mokinių konferencijoje „Ein saulelė

aplink dangų“, kuri vyko Radviliškyje. Vaikai paruošė du pranešimus: „Paskui siūlų kamuolį...“ ir „Pakiršinio kaimo amatai“. Pranešimams parengtos skaidrės, pasakojančios apie senuosius krašto amatus –

mezgimą, nėrimą, pynimą iš siūlų ir šiaudelių, lipdymą iš molio, drožinėjimą bei kitus. Surengta ir vaikų darbų parodėlė. „Nuotraukos, mokinių kūrybiniai darbai parodė, kad senieji krašto amatai Pakirši-

nyje tikrai gyvi, – pasakoja „Dialogui“ mokytoja **Daiva Žukienė**. – Renginyje mūsų mokyklos mokinukams patiko ir pasisakyti, ir kartu su kitais dalyviais minti mįsles, šokti, vaidinti.“

Gimusi Vakarų Europoje, medžių puošimo šventė prigijo ir Lietuvoje. Surengti tokią šventę nutarė ir Pakiršinio priešmokyklinukai. „Mūsų protėviai nuo seno mylėjo, garbino medžius, kai kuriuos laikė šventais. Prie jų šventes rengė. Eilėraštukais, žaidimais, dainelėmis savo pagarbą medžiui išreiškė ir mūsų ugdytiniai, – rašo „Dialogui“ priešmokyklinio ugdymo pedagogė **Valerija Jasiulienė**, informacijos apie šią šventę autorė. – Po pristatymo visi kartu su tėveliais mokyklos-darželio kieme puošė pasirinktą medį savo ir tėvėlių pagamintais varpeliais. Ruošdamiesi šventei ugdytiniai plėtė žinias apie medžius, jų reikšmę gamtai ir žmogui, ugdėsi gamtos vientisumo, didybės, harmonijos ir grožio suvokimą.“

Įsikūrė katalikiška gimnazija

Lietuvoje įsikūrė didžiausia katalikiška gimnazija (1–12 klasės). „Gimnazijai suteiktas palaimintojo Jono Pauliaus II vardas įpareigoja ne tik siekti mokslo aukštumų, bet „nešti išgelbėjančio Žodžio šviesą, palenkti mokslą tarnauti gyvybei, tei-

singumui ir taikai“, „dirbti ir gyventi dėl kitų“, – kalbėjo JE arkivyskupas metropolitas **Sigitas Tamkevičius**, laimindamas Kauno Jono Pauliaus II katalikiškos gimnazijos bendruomenę mokyklos inauguracijos ir vėliavos šventinimo išskilmėse.

Šalkauskiečiai savanoriai – labdaros akcijoje

Grupė Šiaulių Stasio Šalkauskio gimnazijos savanorių dalyvavo jau aštuntą kartą Lietuvoje organizuotoje Maltos ordino labdaros akcijoje „Kalėdinė sriuba“. „Dėl pirmųjų žiemos kaprizų kalėdinė sriuba buvo dalinama ne Prisikėlimo aikštėje, kaip buvo numatyta, bet Šiaulių kultūros centre, kur persikėlė ir visi pagrindinės Šiaulių miesto kalėdinės eglutės įžiebimo šventės dalyviai bei žiūrovai. Savanoriai, vadovaujami vieno iš akcijos Šiauliuose organizatorių, gydytojo Kazimiero Ščeponavičiaus, kvietė į Deivido Zvonkaus „Smaragdinio“ choro koncertą skubančius žmones paragauti karštos maltiečių sriubos ir paaukoti šiek tiek lėšų, už kurias karštas maistas bus ruošiamas ir nešamas į namus vienišiesiems seneliams ir ligoniams. Buvo išdalinta per šimtas porcijų sriubos“, – rašo „Dialogui“ Stasio Šalkauskio gimnazijos Neformaliojo švietimo ir pagalbos skyriaus vedėja **Irena Kiltanavičienė**.

Edukacinis projektas „7+7+7“

Šiais metais Šiauliams švenčiant 777 metų jubiliejų, šio miesto Gegužių progimnazijos dailės ir technologijų mokytojai **Reginai Rudienė** (šios informacijos „Dialogui“ autorė) ir jos auklėtiniai septinto-kamso kilo idėja savaip paminėti šią datą. Suradę bendraminčių – Radviliškio Vaižganto progimnazijoje ir Kėdainių „Aušros“ sveikatinimo ir sporto pagrindinėje mokykloje, šiauliečiai inicijavo edukacinį projektą „7+7+7“. „Iš pradžių pasikeista savo klasių

prisistatymais, o gruodžio 6 d. įvyko pirmas tarpmokyklinis septintokų susitikimas Gegužių progimnazijoje. Mokiniai kartu kūrė bendrus kūrybinius darbus Šiaulių tema, dalyvavo protų mūšyje, ekskursijoje po Šiaulius, susitiko su miesto meru. Kitas susitikimas numatytas vasario mėnesį Radviliškyje, o balandį – Kėdainiuose. Projekto pabaiga numatyta gegužės 13-ąją, per Gegužių progimnazijos vardadienį“, – dalijasi mokytoja **R.Rudienė**.

Mokytojų susitikimas su prof. S.Šalkauskio artimaisiais

Šiaulių Stasio Šalkauskio gimnazijos mokytojai V.Jonutienei ir Neformaliojo švietimo ir pagalbos skyriaus vedėjai **I.Kiltanavičienė** (šios informacijos „Dialogui“ autorė) teko garbė atstovauti savo mokyklai Vilniuje vykusiame renginyje, skirtame Lietuvos katalikų mokslo akademijos (LKMA) akademikams prof. S.Šalkauskiui, prof. prel. A.Dambrauskui (A.Jakštui) ir prof. P.Dovydaičiui atminti. „Renginio dalyviai susidomėję iš klausė Pietų Karolinos universiteto (JAV) prof. emerito K.Skrupskelio pranešimo apie garbiuosius akademikus, jų filosofijos panašumus bei skirtumus, dalyvavo prof. P.Dovydaičio giminių sukurto dokumentinės apybraižos „Liudijimas“ peržiūroje. Šiame renginyje dalyvavo prof. S.Šalkauskio sūnus Julius Šalkauskis su žmona Ritone, anot gimnazijos mokytojų, – vis dar trykštantis neišsenkanti energija, užburiantys visus aplink esančiuosius savo paprastumu ir nuoširdumu. R.Šalkauskienė perdavė gimnazijos bendruomenei nuoširdžiausius linkėjimus ir padovanojo du naujausius savo straipsnius apie profesoriaus S.Šalkauskio gyvenimą bei jo požiūrį į „jaunuomenę ir gyvąją dvasią“, – dalijasi **I.Kiltanavičienė**.

■ Profesoriaus Stasio Šalkauskio sūnus Julius Šalkauskis su žmona Ritone ir Stasio Šalkauskio gimnazijos ugdymo skyriaus vedėja Irena Kiltanavičienė

ŠIAME „DIALOGO“ NUMERYJE MINIMA 31 UGDYMO ĮSTAIGA

„Aušros“ sveikatinimo ir sporto pagrindinė, Kėdainiai
„Džiugo“ gimnazija, Telšiai
„Saulės“ pagrindinė, Joniškis
Automechanikos ir verslo, Vilnius
Baisogalos mokykla-darželis, Radviliškio r.
Gataučių Marcės Katiliūtės, Joniškio r.
Gegužių progimnazija, Šiauliai
Gilvyčių, Šiaulių r.
Grigiškių „Šviesos“ gimnazija, Vilnius
Jono Pauliaus II gimnazija, Kaunas
Juliaus Janonio gimnazija, Šiauliai
Kriukų pagrindinė, Joniškio r.
Kurganavos pagrindinė, Panevėžio r.
Lieporių gimnazija, Šiauliai
Lopšelis-darželis „Nykštukas“, Panevėžys
Lopšelis-darželis „Sigutė“, Šiauliai

Lopšelis-darželis „Voveraitė“, Panevėžys
Mato Slančiausko progimnazija, Joniškis
Nemenčinės Gedimino gimnazija, Vilniaus r.
Nemenčinės Konstanto Parčevskio gimnazija, Vilniaus r.
Panemunės pagrindinė, Alytus
Pranciškonų gimnazija, Kretinga
Rūdiškių gimnazija, Trakų r.
Simono Daukanto gimnazija, Šiauliai
Specialioji, Panevėžys
Stasio Šalkauskio gimnazija, Šiauliai
Šaltinių pagrindinė, Alytus
Vaižganto progimnazija, Radviliškis
Veriškių pradinė, Vilniaus r.
Vincas Kudirkos progimnazija, Šiauliai
Voveriškių, Šiaulių r.

Finansinio raštingumo olimpiadoje – III vieta!

Šiaulių r. Voveriškių mokyklos 2 klasės mokinių komanda „Mes už!“ (mokytoja **Albina Gudaitienė**) Finansinio raštingumo olimpiadoje 1–4 klasių grupėje užėmė III vietą. Komandos nariai aplenkė daugiau nei 100 Lietuvos pradinį klasių mokinių komandų, panorusių įsivertinti finansinio raštingumo žinias ir gebėjimus. Šių metų olimpiadoje dalyviai turėjo sukurti ir pristatyti prekes ar paslaugas, kurios būtų patrauklios Danijoje gyvenantiems bendraamžiams.

Kompetentinga olimpiados darbų vertinimo komisija: švietimo ir mokslo ministras D. Pavalkis, finansų ministras R. Šadžius, Lietuvos banko pirmininkas V. Vasiliauskas, ISM Vadybos ir ekonomikos universiteto rektorius N. Pačėsa ir „Danske Bank“ ekspertai antroją pasiūlytą ir pristatytą idėją „Linksmieji lietpalčiai Danijos vaikams“ įvertino trečiaja vieta. Olimpiados prizinius iškilmingoje ceremonijoje Danijos ambasadoje Vilniuje pasveikino ir Danijos ambasadorius Jorgen Molde.

■ Šiaulių r. Voveriškių mokyklos 2 klasės mokinių komanda „Mes už!“ (mokytoja **Albina Gudaitienė**) Finansinio raštingumo olimpiadoje 1–4 klasių grupėje pristatė idėją „Linksmieji lietpalčiai Danijos vaikams“ ir užėmė III vietą, pelnę taurę, 500 Lt piniginių prizą ir puikių asmeninių dovanėlių.

Lieporių gimnazijoje – avangardinės mados šou

■ Lieporių gimnazistai, demonstruodami madas, atskleidė visą savo kūrybinę išmonę: rūbams kurti panaudojo ne tik įprastą audinį, bet ir medžių šakeles, laikraščius, polietileno plėvelę, net balionus...

Šiaulių Lieporių gimnazijoje įvyko avangardinės mados šou. Tai tradicinis, jau septynioliktą kartą vykstantis renginys, kuriame aktyviai dalyvauja ne tik šeimininkai – sulaukiama svečių iš kitų miesto mokyklų. Renginys tampa vis populiarenis, prie jo prisideda pagrinčiai organizatoriai, Lieporių gimnazijos mokytojai Ž. Staškauskienė, D. Dirvelis, S. Paskienė bei R. Mikalauskas. Smagu, kad kasmet po naują kolekciją pristato Gegužių progimnazijos jaunieji kūrėjai. Šiame pasirodė progimnazijos jaunųjų menininkų klubo „M-13“ atstovai. Jų darbai išsiskyrė tikslu temos interpretavimu, kūrybiškumu, sudė-

tingumu. Lieporių gimnazistai, demonstruodami madas, irgi atskleidė visą savo kūrybinę išmonę: rūbams kurti panaudojo ne tik įprastą audinį, bet ir medžių šakeles, laikraščius, polietileno plėvelę, net balionus... Savo kolekciją pristatė ir vienas iš renginio vedėjų, buvęs Lieporių gimnazijos mokinys Deividas Janulis, savo kūrybinį kelią pradėjęs būtent tokiuose šou ir pristatęs ne vieną ne tik avangardinės mados, bet ir šventinių suknelių kolekciją, o šiuo metu studijuojantis Vilniaus dizaino kolegijoje aprangos dizaino specialybę.

Šiaulių Lieporių gimnazijos mokytojos
Rita NORKUTĖ,
Aida ŠLIAŽIENĖ

Nuo 2014-ųjų sausio „Dialogas“ NEBEBUS LEIDŽIAMAS!

DIALOGAS

Tačiau šiais metais Jūs dar turite galimybę **PRENUMERUOTI** švietimo savaitraštį „Lietuvos pašto“ skyriuose arba mūsų internetinėje svetainėje www.dialogas.com.

Skaitytojai ar mokyklos, kurios paskubėjo ir, redakcijai nepaskelbus prenumeratos, užsisakė „Dialogą“ 2014-iesiems, NESIJAUDINKITE – pinigus grąžinsime į tas sąskaitas, iš kurių jie buvo pervesti.

Ne noras išprovokuoti išskirtinį dėmesį sau paskatino redakciją prieš du mėnesius paskelbti apie leidybos nutraukimą. Tai buvome priversti padaryti būtent dėl skubančių užsiprenumeruoti ir prenumeratą norinčių priimti įstaigų.

Tuo pačiu norime gerbiamiems pedagogams priminti, kad kviečiame savaitraštį ne tik prenumeruoti ir skaityti, bet ir jį rašyti. Pasinaudokite paskutinėmis „Dialogo“, kaip Jūsų tribūnos, teikiamomis galimybėmis.
Laukiame.

„Dialogo“ redakcija